Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

Серлало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьл 1923 шера дения ● ЕРА, 16 АПРЕЛЬ, 1981 шу. ● № 46 (6336). ● Мах 2 кепиг.

ПАРТЕ ВАЙ ТІАХЬЕХ

ГергакхоачаІш латт дІьоалагІа вай — къахьегамхоша империализмана дуьхьала, машар, демократи, социалисти бахьан лоаттабеча къовсаме дуьнен халкъашта юкъерча солидарноста Ди. Укх шера советски вах цуи лакъаболх КПСС XXVI съезда решенеша къахьегамех политически хьинар айдаьча, съезда решенеш вахаре чакхъякара шерра социалистически яхь йоаржаьча хьале. Дог хьеста бІаьстан цІей дикача къахьегама толамашца белгалдаккха кийчлуш ба уж.

Укх деношка кепайоазон тІа арадаьннача КПСС Центральни Комитета ТІаьхьехамашка парте тІахьех:

— СОВЕТСКИ СОЮЗА КЪАХЬЕГАМХОЙ! ДАЬХЕН БЕРКАТ ВАХЬАН ТІАГІЕРТТА ИНИЦИАТИВНО КЪАХЬЕГАРЦА БЕЛГАЛЙОАККХАРГЬЯ ВАЙ ЦХЬАЙТТАЛАГІА ПЯТИЛЕТКА!

КПСС XXVI СЪЕЗДА РЕШЕНЕШ — КХОАЧАШЪЕРГЬЯ!

ДЕРРИГА А САГА БЕРКАТА ДУХЬА, САГА ШИИ ДУХЬА!

Из тІехьехам миллионаш болча советски нахьа дегашка кІоарга чубижаб. Верригача вай мехка санна Нохч-ГІалгІайчоь массанахьа — заводашка, фабрикашка, колхозашка, совхозашка, Іилман учрежденишта шерра хьалдаьцаб «ХІара балха дийнахьа хьадер дукхагІа хилийта!» яьнна СССР 50 шу дизара цІерагІча Грозненски химически завода а «Электроприбор» яхача заводе а коллективаша дІадоладаь Іалаьмате бокхе мах бола патриотически гІуланх.

Яхье баьннарашта масал гойт Москвала Ленинградел къахьегамхоша пятилетка хьалхарча шера хІиране шиі а бригада а заданеш 7 ноябре кхоачашье аьнна дІайоладьча инициатива. Хьокхам эца мегаргболаш я цІе байракхаш лелаю коллективаш, Цер къахьегамо хьагойт ленински хьисапе, коммунистически хьисапе болх мишта бе беза. Цу тайпара къахьега гІертаіш, дика толамаш доахаш хьайоагІа «Грознефть», «Грознефтеоргсинтез» объединенеш, «Красный молот», ГІ. Ахриева цІерагІа йола назрановски «Электроинструмент» яхача, гудермесски «Медикструмент» заводий, назрановски трикотажни фабрика, кхы дукха коллективаш.

Парте болхлой класса, колхозни ахархой, халкъа интеллигенце уйла тІаерзаю шоки дегІабоалабаре керттера социально-экономически декхараш кхоачешдара, вай сийлахь - йоккхача социалистически Даьхен низ дІахо чІоагІбара.

Тахан чІоагІа декаш да парте тІахьехама е дешаш:

— СОВЕТСКИ СОЮЗА КЪАХЬЕГАМХОИ! БИЗЗАГІА ПАЙДА ЭЦА ДЕГІАЕНАЧА СОЦИАЛИЗМА ТОРОНЕХ, ПРОИЗВОДСТВЕННИ А ІИЛМА-ТЕХНИЧЕСКИ А ПОТЕНЦИАЛЕХ!

МАТЕРИАЛЬНИ ДІАДОДАР ЛОХДЕ, ФОНДАША ХЬАЛУР ЛАКХДЕ!

ЭКОНОМИКА КХОМ БЕШ ХИЛА ЕЗА!

— СОВЕТСКИ СОЮЗА КЪАХЬЕГАМХОИ! ХІАРА ВАЛХА МОТТИГЕ КЪАХЬЕГАМА ОВСАРЛЕ, ЭФФЕКТИВНОСТИ ДИКАЛИ АЙЕ, ТВОРЧЕСКИ ИНИЦИАТИВА ХЬАГОЙТА!

Халкъа боахама хІара даькъерча къахьегамхоштa тІахьехамашка корадоагІа шоай болх толаме бера лостам тела а шоаш тІахьеха а дешаш. Еза-йоккхача индустре болхлошта из ди производства технически боарам айбар, продукце дикал лакхъяр, халкъа боахам эшача биідалца, доагорца, энергеца, металлаца биззагІа Іалашбар. ГІишлошъерашта — капитальни вложеней эффективность айяр, гІишлош сиха, дика, хІиззарча технически боарам тІа хьалъяр, укх шерара пусковой объекташ хьалъяьккар. Юрташка къахьегарий керттера декхар да юрта боахам массе а оагІорахьяра, лерттІа дегІабоалабар, лаьттах, техниках, удобренех, доакъарех динагІа пайда эцар, бІаьстан кхашкара балхаш тІехдика дар, дуьх, шура, фуэш, тха кхыйола продукция дукхагІа яккхар.

КПСС XXVI съезде дукха уйла тІаехийтар халкъа эша товараш дукхагІа а дикагІа а арахеца деш хилара, бахача наха бытовой гІулакхаш делга шерде а, уж дара культура айе а езаш хилара. Парте тІахьех:

— ПРОМЫШЛЕННОСТА ВОЛХЛОИ! ПРОИЗВОДСТВО ШЕРЬЕ, ХАЛКЪА ЭШАЧА ТОВАРИИ ДИКАЛ АЙЕ!

ХАЛКЪА ЭША ТОВАРАШ ХЬАДАРА, ГІУЛАКХАШ ДУ СФЕРА ДЕГІАЙОАЛАЯРА ХІАРА ДЕННА УЙЛА ТІААХИЙТА!

Торговле, общественни кхачан, бытовой гІулакхаш деча болхлой декхар да болх дикагІа бе, бахача наха гІулакхаш делга тоаде.

Хьалхарча Майха лакъадолхаш парте даькъала буьц советски кагирхой, кхалнах, бІухой, идеологически балхахой, литературан искусствен деятелаш, ветеранаш, кагирхой хьехамчаш. Коммунистически партен советски халкъен революционни, тІема, къахьегама традицеш тІа кхоа тІехье хьалкхеяра тІахьех.

Пионерашка, школьникашка, профессионально-технически училищай дешархошка советски Даьхе чІоагІа дукха еза, знанеш тІагІертте караерзае, къахьега Іомале яхаш кхайк парти.

Коммунистически партен Советски правительстван арахьарча ленински политико керттера де лерхІар советски наха машаре, хьаьнала бихе а къахьега а хьалеш хилийтар да.

Дег тІера къоабалдеш тІаьц вай

— ДАЬКЪАЛА ХИИЛА СОВЕТСКИ СОЮЗА МАШАР БЕЗА ЛЕНИНСКИ АРАХЬАРА ПОЛИТИКА!

ВАХАРЕ ИИЗЗА ЧАККЪЯИЛА КПСС XXVI СЪЕЗДО ХЬАЛХАЯЬХА МАШАРИ ХАЛКЪИЙ КХЕРАМЗЛЕИ ЧІОАГІЪЯРА ТІАЕРЗАЯЬ ЙОЛА ИНИЦИАТИВАШ ЯХА ТІАХЬЕХАМ.

КПСС вежарий йоаршал лу социалистически мехкий халкъашка, коммунистически болхлойи партешка.

— ДАЬКЪАЛА ХИИЛА ПРОЛЕТАРСКИ ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМ—ТОХКАМАХ ЧАККДАЬННЕИ НИЗ БОЛЕИ ДУНЕН ТІАРЧА ВОЛХЛОЙ КЛАССА ГЕРЗ! кхаш дІакхайкаду парте.

Советски халкъ массела а цхьоагІо йолаш да машарен социальни прогрессен хьашташ лорадерашца. КПСС Центральни Комитето дунен халкъаш тІаьхех империализма, милитаризма, реваншизма агрессивни тийша балхаш хьадда юхатохара, машар чІоагІбара, кхоьалли кІаьдбалар кІоаргдара тІехьа, герзаш хьадела сиздара духьала къовсам лоаттабе.

ЙохаргІйоадаш чІоагІа я партен халкъен цхьоагІо. Советски халкъо мел даьла толийаш коммунистически парте хьаькъалца кулгал а дещ даьха да. Шоай хьинсара парти, цун ленински Централии Комитет доазув доаццаи дукха езача советски наха къоабалдеш тІаьц:

— ДАЬКЪАЛА ХИИЛА СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТИ!

ХАЛКЪАЦА ЦХЬОАГІО ХИЛАРЦА — ПАРТЕ НИЗ! ПАРТЕЦА ЦХЬОАГІО ХИЛАРЦА, ЦО КУЛГАЛДАРЦА — ХАЛКЪА НИЗ! яха дешаш.

ТІеххьара яраш дІаювш латт

Ерріга бІаьстан культураш лоацкача хана дІайийна яхаре мерт бетта кхашка аребьлар Назрановски района «Экажевский» совхоза механизатораш. Эггара хьалха дІас йоладйр цар коартолаш. ДІае саврех ахаш — кхо бІаь гектара тІара яраш массехк дийнахьа дІайийна а баьлар уж.

Апрель бетта хьалхарча декада дукхагІдола деноші а йоачаш елхаш царга болх хьа ца байташ кхар. Цудухьа бокхха лоархІамболаш гІулакх дар трактораш дІагІоргйолаш кІезига денна а оахам докъаделча махулла сихагІа юхедисагІа кхашка коартолаш дІаер. Из дика кхетадеча совхоза коартолаш кхеча звеньевойша дерріга шоай низаш оардагІдоахер болх хьабуларгболаш дола ди хьадеча.

Цхьанайолча моттигашка гІийло догІа а делхаш ди дар 9 апреле Назрановски районе тхо хиьшар. Сих бенна коартолаш дІаювш боахкар совхоза механизатораш.

Цу дийнахьа Добриев Бек-Хаиен Хидриев Къурейшен звеной кхашка коартолаш дІаювш яр. 60 гектара тІа Добриев Бек-Хана звеной коартолаш дІайийна а баьна кхаал дІае са Хидриев Къурейша звеной яраш дІаюаш боахкар уж. ХІаьта цу хана парел совгІа еррига совхоза дІае езараш Іаьлий-Юртерча отделене Кациев Іалихана звеной 50 гектар мара яйар. Цига лаьтта чІоагІа тІаьда хиларах коартолаш дІае йиш а йоацаш кхы балхаш деш бар механизатораш.

Хьалхе а лаьрхІа цамцадаьккхача, дукъелгаш доахаш кийчдаьча лаьтта йиъ сажалка йоаллар коартолаш дІаюш. Уж тІехьайоахкача «Белорусаш» тІа багІар Итазов Исраил, Халухаев Идрис, Добриев Бек-Хан, Хидриев Гирихан.

Сажалкашка коартолаш минеральни удобрении чуйохкар мара кхы цхьа минут сайца ца йоахкхийташ трактораш болх байтар механизатораша. Кхы динагІа бе йиш йоацаш дика болх бора цар.

Царгара массал хьа а лаш къахьегар кхай тІа кхача болхлоша а. Шин-кхо минут мара ха ца йоаш коартолех минеральни удобренех сажалкаш хьалъюзар Точиева Розас, Албогачиева Лидас, Сакалова ПаьтІамата, Точиева Залихана, Добриева Дугурхана, Сакалова Лейлас, Добриева Любас, кхыбараша. Цудухьа овсарле лакха йолаш дІабодар кхай тІара болх.

Каст-каста кхай тІа хьатІаухар коартолаши удобренеши тІайола автомашинаш. Шоашта могар деш бар совхозе шоферашта а механизаторий болх дикагІен сихагІен дІабахийтара.

Дикача дас санна бІарг а лоехкаш шиі кхай тІа коартолаш дІаюйташ воллар звеньевой Хидриев Іаьлий Къурейш. Цу беркат долча сага бІарахьежача теша доглоагІа укх шера а цо уж дика хьалкхеерхиларах.

ТІаьа дигь шу да шоай совхозе Хидриева хьаьнала къахьега. Гектара дукха алди коартолаши кхевьй механизатора цу юкъа. Бокхъоша лаьтта деза а дешна къахьег Къурейша. Къаьстта боккха толам баьккхаб цо 1979 шера. ПланагІа чуя езараш 110 центнер йолаш хІара гектара тІара 170 центнер а йоахкхаш чубера цо хьувкъам шиі звеной 50 гектар кхай тІара. ДІадахача шера чІоагІа йокъал хиналле а механизатора товзали доалли дІахьчер лланагІа чуя езаш хиина коартолаш чуя. Укх шера Къурейша лерхІ хІара гектара тІара 150 центнер уж хьалкхее. Цун звенос а берригача болхлоша а беча балхага бІарахьежача теш шоай сийлен декхар цар тоІаме кхоачашдоргхиларах.

Лакхе вийца цхьан трактора тІа ваьгІа Хидриев Гирихан цун воІ ва, цун тІехьарча сажалка тІа яьгІар йоІ Асмаіа я, болхлошца коартолаш чуйохкаш лела шіс бер хьалкхедаь Точиева Залихан. Къурейша цІеннаиа я, хІаьта вус Тамара а йоалдар хьарнаш кхо къахьегаш. Ишта дукхьал цхьан дезалера пхи саг воаллар кхай тІа болх беш.

С. АУШЕВ.

СУРТАШ ТІА: 1. Хидриев Гирихани цун йиша АсмаІи коартолаш дІаювш ба.

2. Хидриев Къурейша кхай тІа.

Н. ПЛИЕВА сурт.

КХАШКА — БІАЬСТИ

Низткъала ха я хІанз колхозийя совхозийя кхашкара яр. Юрта боахама механизаторашта тІатеІІа дІаювш я бІаьсти юе культураш. 13 апрель хьатІакхоачаш уж дІайийнай республике гІолла 42,4 эзар гектара тІа, е планагІа дІас йоагІаш йолчарех 26 процент.

Шерра даьржад шекара свеклаи дІаера балхаш а. Цар укх шера дІалоацаргья 9060 гектар. ХІаьта хІанзале дІайийнай 2223 гектара тІа.

Геттара сиха чакхдоах шекара свеклаш дІаера балхаш Урус - Мартановски, Шалински районашка. Шалинцаша 1388 гектара тІа дІайийнай из культура, план 35 процент кхоачаш а сш, хІаьта урус - мартановцаша 29 процент кхоачашъяьй шекара свеклаш дІаера план.

ДІахо дІахьош да баьцадаараш дІадера балхаш. Республике уж хІанзале дІайийнай 4,2 эзар гектар, е планагІа йоагІачох 37 процент. Баьцадаараш дІадера планаш 30 процент совгІа кхоачашъяьй Ачхой - Мартановски, Урус - Мартановски, Наурски районий кхаш леладераша.

18 апреле—коммунистически субботник

КЪАХЬЕГАМА ЦІЕЙ

Назрановски районе тхьо гектар керда хьу дІайогІа, шиі эзар сома маьха халкъа эша тайп-тайпара товараш арахеца, 11-ча пятилетка фонде шиі бІаь сом дІададала — цу тайпара да ленински коммунистически субботник долча дийнахьа Назрановерча хьуна боахама коллективо де лерхІараш.

— Владимир Ильич Ленин ваь 111 шу дуза ди дикача гІулакхашца белгалдаккха дага болча тха болхлоша шоай низэн хьинари кхо ца деш къахьег, — яхаш дувц боахама кулгалхочо Хутиев Мустафас. Коллективо ханал ялх ди хьалха кхоачашъяьй карарча шера цхьоалагІча квартала производственни программа.

ХІанз боахама болхлой керда хьу дІайогІаш, цунна Іуьнал деш ба. Цар лоацнача хана 45 гектара тІа хьу дІаегІай. Коллективе шерра яьржай укх шера план социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдара тІехьара социалистически яхь. Цу яхье хьалха латт Зурабов Хасмахьмадеи Евлоев Юнвадеи кулгалдеча Карабулакски лесничествaн тарин цІеен болхлой.

* * *

Коммунистически шоаттадийнахьа лаккхаре къахьегама овсарле гойта, продукце дикал лакхача боараме хилийта соцам баьб Грозненски радиотехнически завода коллективо.

Предприяте 2-ча цеха начальника Ильичевскен цу цеха комсомольски организаце секретара Асуеваси шоай новкъостий тІаьхьйхаб цу дезача дийнахьа 120 процентал кІезагагІа йоацаш план кхоачашъе аьнна.

Заводера эзари ялх бІаьи саг хургва субботнике дакъа лоацаш. Царех шиі бІаь болхлочо 17 эзар сома продукция арахецаргья.

* * *

Сийлахь - воккха баьча Владимир Ильич Ленин ваь 111 шу дуза ди дикача гІулакхашца белгалдаккха дага ба «Чечингазстрой» треста гІишлошъераш.

«Цlеча шоаттадийнахьа» цар чуюллача, ремонтни балхаш деча, лостам беча дакъа лоацаш хургва пхи бІаь совгІа саг. Царех шиі бІаьи итт саго кхойтта эзар сома маьха гаргга гІишлои-монтажни балхаш дергда, вокхар улицашка лостам бергба. Цу дийнахьа даьккхача ахчах кхьа эзари шиі бІаьи сом 11-ча пятилетка фонде дІачудала лерхІ гІишлошъераша.

* * *

Грознерча «Трансмаш» завода болхлоша «цlеча шоаттадийнахьа» 25 тракторни прицеп хьае, ворхІ бІаь сом 11-ча пятилетка фонде дІадала лерхІ.

Коммунистически субботнике дакъа лоацаш хургва ялх бІаь совгІа саг, царех 230 болхлочо болх бергба цехашка. Цу дезача дийнахьа 21 эзар сома продукция арахеца дага ба завода болхлой.

* * *

Малгобекски бурув тохара балхий управлене парткома секретара Чилиев Іалихана дувц, — 18-ча апреле коммунистически субботник долча дийнахьа шовзткъеи кхоъ эзар сома балхаш де, 11-ча пятилетка фонде ворхІ бІаь сом дІачудала соцам баьб тха коллективо.

Цу дезача дийнахьа лакха къахьегама овсарле гойташ болх бе лаьрхІад управлене ерригача коллективо. ХІаьта дика да цуп производственни хьокхамаш а. Ханал хьалха кхоачашъяьй квартальни план. Заданел тІех итташ метраш бурув техад. Социалистически яхье хьалха я Галаев Іийсас кулгалдеча бурув деттача бригада коллектив.

Сийле хийла хьалхалаттарий!

КПСС обкома бюро, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совет, облсовпроф, ВЛКСМ обком хьажий 1981 шера хьалхарча кварталан хьийбай продукцен дукхагІа йоал духьа районашна, колхозашна, совхозашна, фермашна, бригадашна ялахьча республиканский социалистически яхье а хьийбай ... профессегІа ... а.

Социалистически яхье котаьлинарг а лоархІа, республикански газетан тІа чІоагІдаьча Сийлен улга тІа яьзай:

Районаш:

ШЕЛКОВСКОЙ,

хьийбай дерріга тайпан тІаккетіоаш, цар продуктивность дегІайоалаярга, хьийбай продукци дукхагІа йоалйоалара а дуьх доахара хьалхарча квартала план 120 процент, шура — 106 процент кхоачашъярга а Іалашдь.

Социалистически яхье котаьло хьалхарг а лоархІа кулгга свиай ХЬАЛХАРА МОТТИГИ КПСС обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тола ЦІе байракх;

ГРОЗНЕНСКИ,

хьийбай продуктивность дегІайоалаярга, продукци дукхагІа йоалйоалара а дуьх доахара хьалхарча квартала план 113, шура — 102, фуэш — 124 процент кхоачашъярга а Іалашдь.

Социалистически яхье ШОЛЛАГІА МОТТИГ енай районе;

НАЗРАНОВСКИ,

хьийбай продуктивность дегІайоалаярга а дуьх доахара хьалхарча квартала план 147, шура — 107 процент кхоачашъярга а Іалашдь.

Социалистически яхье КХОАЛАГІА МОТТИГ енай районе.

НАДТЕРЕЧНИ, АЧХОЙ-МАРТАНОВСКИ, ШАЛИНСКИ районаши дика болх бь хилар белгалдаьккхад.

Боахамаш:

Шелковской района «КОМИНТЕРН» колхоз;

Ведански района ОРДЖОНИКИДЗЕ ЦІЕРАГІА КОЛХОЗ;

Грозненски района «1 МАЙ» КОЛХОЗ;

Советски района ОРДЖОНИКИДЗЕ ЦІЕРАГІА КОЛХОЗ;

Грозненски района СТАРО-ЮРТОВСКИ КОА ТІАРА ОАЛХАЗАРАШ ЛЕЛАДУ ФАБРИКА;

Назрановски района «40 ЛЕТ ОКТЯБРЯ» СОВХОЗ;

Фермаши бригадаши:

Ачхой-Мартановски района «ЛЕРМОНТОВСКИЙ» СОВХОЗА ШУРИЙ КОМПЛЕКС;

Шелковски района «ЧЕРВЛЕНСКИЙ» КОЛХОЗА ШУРИЙ ФЕРМА;

Сунженски района «ПОБЕДА» КОЛХОЗА № 1 ЙОЛА ШУРИЙ ФЕРМА;

Назрановски района «ЭКАЖЕВСКИЙ» СОВХОЗА ШУРИЙ ФЕРМА;

Надтеречни района «ВЕРХНЕНАУРСКИЙ» СОВХОЗА ШУРИЙ ФЕРМА;

Урус-Мартановски района «ГЕХИНСКИЙ» СОВХОЗА № 3 ЙОЛА ШУРИЙ ФЕРМА;

Наурски района «ПРИТЕРЕЧНЫЙ» СОВХОЗА ШУРИЙ ФЕРМА;

Ведански района ЛЕНИНА ЦІЕРАГІЧА КОЛХОЗА ШУРИЙ ФЕРМА;

Шалински района «АВТУРИНСКИЙ» СОВХОЗА ШУРИЙ ФЕРМА;

Ачхой-Мартановски района «БАМУТСКИЙ» СОВХОЗА ШУРИЙ ФЕРМА;

Грозненски района «КУЛАРИНСКИЙ» СОВХОЗА № 1 ЙОЛА ШУРИЙ ФЕРМА;

Производстве хьалхалаттараш:

шоай отраслешка дикагІа хьекхаман даьхарех; социалистически яхье хьалхара моттигаш енай царна:

А. ЛЫСЕНКОВА — Шелковской района «Коминтерн» колхоза доярка;

Б. СУЛТАНОВ — Ведански района Ленина цІерагІча колхоза бежа Іу;

Б. МУСАНИПОВ — Шелковской района «Путь к коммунизму» колхоза бежа Іу;

Б. АРСАЕВА — Шелковской района «Путь к коммунизму» колхоза Іаьсий лелорг;

Х. ТАРАМБАЕВА — Шалински района «Шалинский» совхоза хьакхарч лелорг;

З. БИБУЛАТОВА — Ачхой-Мартановски района Ачхой-Мартановски коа тІара оалхазараш лелодеча фабрика оалхазараш лелорг.

Э. ХАМИДОВ — Наурски района Ленина цІерагІча колхоза вокхагІа вола же Іу;

И. МОРОЗОВ — Грозненски района «Гикаловское» ялча ОПХ техник-осеменатор.

Шоай профессегІа йолча республикански социалистически яхье условеш толаме кхоачашъяь хьийбай боахама 80 совгІа болхло котаьлинарг лоархІад.

ДОАКЪАРА ЙОАКХО ЕШ

ДИКА КИЙЧО ЯЬЙ

Сунженски района XIX партсъезда цІерагІча колхозе тоъал доакъараш Іалашде ца могаш хІанзалца хІара шера хало хьегар — доакъара культураш дІаюв кхаш кІезига дар. Цудухьа бокхха хьувкъам луш йола культура — рапс кхее лаьрхІар. Из совхка дІайийра цу боахаме 1100 гектара тІа.

— КІезиг-дукха лурчогІа гурахьа а дІайийнаяр тха боахаме рапс. Цхьабакъда, из дІаера, чуэцара, цунах доакъараш кийчдара технологи кийса ца лелаяр бахьан долаш лерттІа пайда эцанзар. Бакъда, оаха кхетадир доакъара база чІоагІъяра рапс боккха мах болаш хилар, — йоах колхоза председателя В. Ясиновске. — Ханнахьа дьха, маклаш даьха, культиваци я дика кийчдаьча, минеральни удобренешца хьаьдаьча лаьтта дІайийра рапс гурахьа. ДоагІаш дола доал дир цунна. ХІанта хІанз из дика дегІайоагІаш а я. Шин-кхо ди даьлча чуэца йолаергья из силос, сенаж кийчъяра.

Из болх чакхбаккхара а дика кийчбеннаб колхозхой. Февраль бутт чакхбоалаш колхоза правленеси парткомон цхьана яьча заседане оттайир рапс чуэцара а цунах доакъер кийчдара а лаьрхІа план. Ясиновсий методагІа хьувкъам чуэцара-транспортни комплекс вІашагІъеллар. Комплекса юкъейоагІа рапс хьокхаш, из кхай тІара дІахухьаш, цунах доакъар кийчдеш, еха техника тоаеши цунна эша доал деш, рапс чуйцача кхашка кхийола культураш дІаера лаьтта кийчдеш, кхьдола балхаш деш хургйола къаьст-къаьста звенош — ерригаш а ворхІ. Царна керте оттабаьб дикка балха опыт йола нах.

Комплекса кулгалдеш колхоза керттера инженер коммунист М. Москвитин хургва.

— Рапс чуерзаьчул тІехьагІа мукъадаьннача кхашка пхи бІаь гектара тІа индустриальни хьисапе кхеяра хьажкІаш дІае езаш да тхо. Цул совгІа генараш, силоса хьажкІаш а дІаюргья. Цудухьа махулла сихагІа чакхдоха дезаш да рапс чуэцара балхаш, — йоах В. Москвитина. — ХІаьта оаха лаьрхІад еррига рапс 10—12 дийнахьа чуерзаь яккха. Цу гІулакха мел эшар долаш да. Масала, буц хьокхаш йолча звенога тоаьь пхи силосни комбайн я, кІаьта хьенхар кхай тІара дІакхухьаш лафеташ тІехьа а тесса пхс трактор хургьй.

Ерригача рапсах 27 гектара тІара яр фуна лаьрхІа, 450 — силосаи сенажаи, 160 — баьцйй витаминни хьоара, йисар хьайбашта мошача доакъара лаьрхІа чуерзаергья. Хьалхе баьча лоархІамо хьахьокх доакъар ялх эзар тоннал совгІа Іалашде вІаштІехьдаргхилар.

Силоси сенажи йоллара дерріга кийча да. Тоаьь цІенъяьй сангараш, Іалашъяьй цар пешаш тІа тоссара эша полиэтиленови пленка.

Силос дукха хІама ца эшаш шиі эзари сенаж кхо эзари тонн йолларгья.

— Технологега хьежжа 85 процентага кхаччалца тІоадал йоалача рапса цхьан тоннах 200—220 килограмм ча тоха деза, хІаьта тІоадал дукхагІа йолаш хуле — дукхагІа. Тха боахаме сенажи силоси йоалаш рапсах тоха юкъера лаьрхІача ялх бІаь тонн ча эшаргда. Из Іалаш а даь деррига сангарашта юхе хьатІа а деня дІаоттадаьд хІанале. — йоах Ясиновске. — ДикагІа буц тІаьлина кхаш херяа а херкаш цхьан косилкаца хьайбашта мошача доакъара хьакха йолаьй оаха рапс. Во бац хьувкъам. ХІара гектара тІара юкъера лаьрхІача 130—140 центнер йоалл. Из а луш доахан кхаба доладига дика тІаккийттай шура. ХІанз хІара дийнахьа 9400 килограммал кІезагагІа йоацаш шура йохи оаха пачхахьалхенга. Из я соахка укх хана хІара дийнахьа йохкаш хинначул 5,3 эзар килограмм дукагІа.

ХІаьта а силосаи, сенажаи, баьцйй витаминни хьоар даккхараи хьалха да рапс хьакха.

Рапс чуэцара балхаш шерра даьржача хана цига дакъа лоацаш 150 совгІа саг хургва. Уж материальной моральной белгалбахара мероприятеш оттаьй.

Рапс чуэцача нахьа идейно - политически хьашташ кхоачашдара вІашагІъелла партийно - комсомольски звено а я комплексе. Тайп-тайпарча темаех беседаш чакхйоахача, лекцеш ешача хана эшаргдола литература Іалашдаь баьннаб цун юкъебоагІараш. ХІаьта колхоза партийни организаце секретара А. Бачманова кулгалдеча цу звенона хьалхашка оттадаь керттера декхар — балхаш махулла сихагІа чакхдахара низ оарцагІбахар.

М. ХАМАТХАНОВ.

РЕСПУБЛИКА ИНДУСТРЕ КОТАЛОНАШ

РЕСПУБЛИКА ПРОМЫШЛЕННОСТО ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ПЛАН

1981 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА КВАРТАЛА КХОАЧАШЪЯРА ИТОГЕХ

Нохч-Гlалгlайчен индустре къахьегамхоша цхьайтталагlча пятилетка заданеш толаме кхоачаша тlехкхоачаш яра шерра социалистически яхь а йоаржаь толаме кхоачашъяьй продукци маьхала яккхарех изделей дукхагlдола тайпаш арахецарех 1981 шера хьалхарча квартала план.

Еррига республика хьанйцача продукци маьхала яккхара хьалхарча квартала план 101,5 процент кхоачашъяьй, цу дакъе Нохч-Гlалгlай АССР Министрий Совета доалахьарча промышленносто 105,3 процент а еш.

1981 шера хьалхарча кварталаш хайсдача промышленноста доагъей товарни продукци укх боарамагlа тlакхийтай:

газови промышленность	**— 1,4 процент**
машиностроени металлообработки	**— 5,0 процент**
хьунх дахчан хlоанаш чакхйоала промышленность	**— 12,8 процент**
гlишлон материалий промышленность	**— 3,7 процент**
айга промышленность	**— 5,8 процент**
кхачан промышленность	**— 5,8 процент**

производственни объединенешкен предприятешкен продукци маьхала яккхара план кхоачашъяри товарни продукци дегlаахара темпаши хьахьокх дlахорча даннеша:

	1981 шера I квартала план кхоачашъяра процент	1981 шера I квартал 1980 шера I кварталаца нийсйича проценташ
«Грознефтеоргсинтез» производственни объединени	100,1	93
Ленина орден лелаю «Грознефть» производственни объединени	101	98
«Севкавнефтегазпереработка» производственни объединени	109	101
Карабулакски химически реактивий завод	103	101
«Красный молот» завод	100,6	105
«Промавтоматика» НПО опытни завод	103	105
Гl. Ахриева цlерагlа йола «Электроинструмент» завод	104	106
«Трансмаш» завод	100,5	101
Грозненски ремонтно-механически завод	101	115
Грозненски «Нефтехимавтоматика» завод	100,7	100,4
Гудермесски медицински инструментий завод	109	108
«Союзавтоматстром» ВНПО опытно-экспериментальни завод	103	102
Экспериментально-механически завод	100,5	121
«Грозэнерго» районни энергетически управлени	100,3	97
Хьун боахама министерство	103	106
Цементни завод	96	103
Грозненски аьшпабетона конструкцей завод	100,5	106
Назрановски трикотажни фабрика	115	123
Швейни производственни объединени	100,8	108
Грозненски кога гlирс бу фабрика	100,4	100,5
Грозненски дулха комбинат	115	101
Шурий промышленноста Нохч-Гlалгlай производственни объединени	103	106
«Консервплодоовощ» Нохч-Гlалгlай производственни агропромышленно-торгови объединени	108	100,3
«Чечингушвино» ахка Нохч-Гlалгlай производственни объединени	102	113
Ацетонови завод	103	99,0
«Чечингушстройматериалы» производственни объединени	101	100,8
Кхачан промышленноста министерство	111	103
Моттигерча промышленносте министерство	100	103

Планировани тоаяра, производства эффективность лакхъяр духьа боахама механизмана ю воздействи чlоагlъяра хьакъехьа КПСС ЦК, СССР Министрий Совета бевча соцамга хьежна республике кердача хьалашка а яьха болх бе йолаллийтай 9 промышленни предприяти.

1981 шера хьалхарча квартале нормативно цlенача продукце план кхоачашъяр хьахьокх дlахорча даннеша:

	1981 шера I квартала план кхоачашъяра процент	1981 шера I квартал 1980 шера I кварталаца нийсйича проценташ
«Оргтехника» ПО «Электроприбор» завод	100,1	104
«Пишмаш» завод	106	107
«Электромеханический» завод	100,2	82
«Терек» яха производственни мебельни хьу чакхйоакха объединени	103	98
Гlишлон материалийн гlишлон индустрен Аргунски комбинат	100,0	110
Неруди гlишлон материалаш йоахей укх чакхйоахен завод	115	133
«Чечингушводстрой» гlишлонъеча управлене Аргунски аьшпабетона изделей завод	100	97
«ЧИВС» ремонтно-механически мастерской	100,0	155
«Автоспецоборудование» яха опытно-экспериментальни завод	107	113

Общественни производства эффективность лакхъяран берригача балха дикал тоаяран тlаерзаль мероприятеш чакхъяьхай республикерча промышленни предприятешка.

Промышленни продукци керттера тайпаш хьадар хьахьокх дlахорча даннеша:

	1981 шера I квартала хьанйи	1981 шера I квартал 1980 шера I кварталаца нийсйича проценташ
Электроэнерги — миллион киловатт-сахьат	935	99,0
Газ — миллион кубически метр	616	95
Насосаш	214	109
Хиша тlиэзам лелхийта агрегаташ	46	3,0-зза
Сепарацин [illegible] центровочни агрегаташ	175	91
Тракторни прицепаш — эзар	3,3	90,2
Трансформаторни подстанцеш	380	109
Электрофотографически аппараташ	971	108
Электрически инструмент — эзар	97	114
Етта керамика ([illegible]) — [illegible]	44,6	98
ГИПС (алебастр) — эзар тонн	2,5	125
Вlашагlхетта аьшпабетона конструкцеш — эзар кубически метр	89	107
Цемент — эзар тонн	117	103
Хьу хьаржош ([illegible]) — эзар кубически метр	23	92
цу дакъе:		
Херх хьокха хьу — эзар кубически метр	13	100,0
Ардакх ([illegible]) — эзар кубически метр	8	89
Дахчан гlиих а, плитан — эзар усл. куб. метр	14,1	100,7
Фоттан хьокха кийсадь фанера — млн. кв. метр	2,0	104
Тlехьаккха духхьу пазата барзкъаш — эзар	117	100
Чухьлакха духхьу пазата барзкъаш — млн.	1,9	120
Швейни изделеш — миллион сом	13,9	90
Телата кога гlирс — эзар пар	506	94
Дулх (промышленносте дакъош) — эзар тонн	3,1	106
Колбасни изделеш — эзар тонн	1,4	108
Пачхьалкхан ресурсей байдалах даьккха [illegible] — тонн	179	105
Пачхьалкхан ресурсаш байдалах даьккха [illegible] — эзар тонн	3,2	108
Мерзача шурий продукци — эзар тонн	14,5	101
Хьаьжкlа, мачхаш, [illegible] тlехьа дlаьлхьхlоча — тонн	266	93
Кондитерски изделеш — эзар тонн	1,3	[illegible]
Маьлхан хлебобулочни изделеш — эзар тонн	17,4	94
Макаронни изделеш — эзар тонн	1,5	104
Яlй — эзар тонн	176	[illegible]
Радиоприемникаш — эзар	114	[illegible]
Аьрха [illegible] — эзар	6,1	127
Аьрха [illegible] — тонн	44	60
Шарикови авторучкаш — миллион	1,8	100,5
Бытовой химе товараш — миллион сом	2,3	115
Мебель — миллион сом	7,3	122

Республика еррига промышленность хьанйоача продукци маьхала яккхара план кхоачашъяьяле а цхьайолча предприятеша биззa пайда ийбаьбец шоай производственни мощностеxи торонехи.

Херх хьокха хьу кийчъяре, ардакх яккхаре, цемент арахецара, чухьнахьа духхьу пазата барзкъеш хьадара, швейни изделеш, кога гlирс, колбасни кондитерски изделеш арахецара 1981 шера хьалхарча квартала план кхоачашъяьяц.

Культурно-бытовой гlулакхаштен коа-картен эша товараш арахецара хьалхарча квартала план 103 процент кхоачашъяьй.

Культурно-бытовой гlулакхаштен коа-картен эша товараш арахецара оттаь йола заданеш кхоачашъяьяц экспериментально-механически завода, металлически тара завода, Грозненски Шелковской мехлесхозий коллективаша.

Эсала продукци арахецаш моттигаш найсду цхьайолча предприятеша. Царех я Грозненски кога гlирс беча фабрика, Производственни текстильно-галантерейни объединене, дулха комбината, «Консервплодоовощ» производственни объединене коллективаш, кхыяраш.

Вlарча республика хьанйоача къахьегама овсарле лакхъяра план 100,3 процент кхоачашъяьй. Къахьегама овсарле лакхъяра план дикка тlехкхоачашъяьй «СевКавнефтегазпереработка» производственни объединене, «Трансмаш», Гl. Ахриева цlерагlча «Электроинструмент», «Пишмаш» заводий Грозненски ремонтно-механически предприяте, «Автоспецоборудование» яхача Грозненски опытно-экспериментальни завода, кхыча предприятей коллективаша.

1980 шера хьалхарча квартале хиначул къахьегама овсарле лакхъеннай укх шера цу юкъа Грозненски ремонтно-механически заводе — 10 процент. «Красный молот», «Трансмаш» заводашка ворхl-ворхl процент, Гl. Ахриева цlерагlча «Электроинструмент» заводе — 5 процент, радиотехнически заводе — 12 процент, швейни производственни объединене — 8 процент.

Кийча продукци арахецара нормативага яьха болх беча предприятеша хьалхарча квартале къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачашъяьй укх тайпара:

	1981 шера I квартала план кхоачашъяра процент	1981 шера I квартал 1980 шера I кварталаца нийсйича проценташ
«Оргтехника» производственни объединене «Электроприбор» завод	100,1	104
«Пишмаш» завод	106	108
«Электромеханически» завод	100,2	83
«Терек» яхача мебельни дахчан хlамаш чакхйоаха производственни объединени	103	97
Гlишлон материалийн гlишлон индустрен Аргунски комбинат	100,0	113
Неруди гlишлон материалаш йоахей чакхйоахен Карабулакски завод	118	138
«Чечингушводстрой» гlишлонъеча управлене Аргунски аьшпабетона изделей завод	104	95
«Чечингушводстрой» гlишлонъеча управлене ремонтно-механически мастерской	99,0	165
«Автоспецоборудование» яха опытно-экспериментальни завод	106	113

Байдал, материалаш, доагор, энерги кхояра тlадерзадаь балхаш даьд заводашкен фабрикашкен.

Цхьабаккъда, арахецача продукцега дlадодаш дар дукхагlа хилийтад «Грознефтеоргсинтез» производственни объединене, цементни заводе, «Терек» яхача мебельни хьун хlамаш чакхйоахача производственни объединене.

Республика промышленносте дlахо а даьд кердача техникаца производство lалашъяра, производство эрганкхара, технически прогресс производствана юкъейоалаяра тlадераздаь балхаш, караерзаьй кердача тайпаех йола продукци.

Социалистически яхье яьнача производственни объединеней, предприятей болхлоша техк арахеца продукци кхы тlа а дукхагlа хилийтара, общественни производства эффективность лакхъяра йола керда торонаш.

Нохч-Гlалгlай АССР Статистически управлени.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета массазарча комиссешка

НАХА ЭША ТОВАРАШ — ДУКХАГlА А ДИКАГlА А

НГlАССР Лакхехьарча Совета планово-бюджетни комиссе аргlанарча заседане ладийтlар республика хьун боахама министра заместитела Д. П. Юрчука «Халкъа эша товараш дукхагlа арахецарах, цар дикал тоаярах, ассортимент шеръярах» НГlАССР Лакхехьарча Совета Президиумо бaь соцам министерства кхоачашбара хьакъехьа яьча доклада. Моттигашкара гlулакхаш мишта дел хьожаш хьалхагlа тоххам баьчул а доси дийцачул а тlехьагlа комиссе белгалдир ширпотреба товараша йола иттлагlча пятилетка заданеш министерства 108,2 процент кхоачашъяьлга. Нагахьа сайна 1975 шера укх 316 эзар сома арахийцадале, 1980 шера — 864 эзар сома. Министерства предприятеша арахец дахчах я 58 тайпа изделеш, 1976 шера 45 тайпа арахийцача.

Цуица цхьана планово-бюджетни комиссе министерства уйла тlаерзайир лакхе белгалбаь НГlАССР Лакхехьарча Совета Президиума соцам кхоачашбеча долча белгаларча кхоачашбоацараштa, къаьстта уйла тlанхийтар ассортимент шеръеш, сувенирни хьасапе арахецаш бу болх мела хилара. Министерства биззa кхоачашъяьй вах беча организацеша мехка кхыча районашкара хьаккхьаьназа ца йоала дахчах ю хlамаш (целый lехкаш, вешалкаш, эрзановраш, ваннашта йола решеткаш, кхыйола хlамаш) [illegible].

Министерства мела къестаду хlанзарча оборудованеца lалашъяь ширпотреба товараш арахецаш йола йоккхий цехаши производстваши хьыяра дешаш. Йолаш йолча станокех, кхыча оборудованех дукхагlча хана дика пайда эцаш. Хьун боахама министерства предприятеша арахеца товараш дикал лоха йолаш хlиларах дийцар «Росгалантерея» яхача оптови база, товарий дикален торговленен йолча госинспекце викалаша.

Тlанийцача соцам тlа планово-бюджетни комиссе хьун боахама министерствана могадир КПСС XXVI съезда решенеша а «1981—1985 шерашка а 1990 шерага кхачалца а СССР экономически социальни дегlайоалаяра керттерча дозтамашa» а маьххара халкъа эша товараш дикка дукхагlа арахецара, цар ассортимент шеръяра а дикал лакхъяра а тlаерзаль мероприятеш оттае а чакхъяха а. Хьун боахама [illegible] тlадиллад оборудованех, къахьегама ресурсех биззагlа пайда эцара, хьадеча товарашка дlадодар кlезигдара, халкъа эша товараш арахеца вилалаш шеръяра де доагlар делта, чоалдаче довцача боахаме эшача товараща республика lалашъергйолаш. Хьу чакхйоахаш хулача отходех товараш деча биззагlа пайда эца бева.

Комиссе министерствана могадир коа-карта эша а культурно-бытовой а товараш арахецара планаши заданеш кхоачашъярах бола цехий, участкий, предприятей кулгалхой бехктокхам ийбелга, цу дешаех йолча предприятей кулгалхой отчеташка хан-ханнахьа министерстве коллеге ладувгlа.

Планово-бюджетни комиссе Веденски, Шалински, Ачхой-Мартановски, Назрановски, Сунженски, Шелковски, Грозненски, Наурски халкъа депутатий районни советий исполкомашта могадир шоай районашкарча НГlАССР хьун боахама министерства предприятеша халкъа эша товараш арахецаш беча балха чlоагlагlа тlахьожам лоаттабелга а къахьегама ресурсаш lалашбеча, дисциплина чlоагlъеча, кадраш хуацалярца къовсам лоаттабеча царна гlо делга а.

КЕРДА ТОЛАМАШ ДАХАРА

«Союзавтоматстром» яхача Ерригсоюзни lилма-производствени объединене Грозненски опытно-экспериментальни заводе дика йовзаш я Егоров Григорий Владимирович керте латтача регулировщикий бригада. 1980 шера план цо кхоачашдир Конституце ди тlаякхоачаш. Коммунистически къахьегама коллектив яха еза цlи лелаеча цу бригаде хlара саг йоккха говзал йолаш, шолгlагlчун метта дlаотта йиш йолаш ва.

Бригадир Григорий Владимирович болх дика вlаштlехьбаккха, вах боагlагlача дlаоттабе, къахьега дог доагlаргдола доп аьа хоаш саг ва.

Массанена а хьоххаме ва цеха парторг Тимошенко Алексей Петрович. Шийбалха норма толаме кхоачашъеш хиларал совгlа, цо дукха кхетама болх а бу. Парте XXVI съезда исторически решенеши цига новкъоста Л. И. Брежнева яь доклада цехерча болхлошна кlоаргга lомалйтара боккха теркам тlабоххийт цо.

Бригадерча нахa хьинаре дакъа лоац общественни векара юкъе. Уж берригаш а дружинникаш ба.

Тимошенко санна, дика къахьегаш ба Арзуманян Иван, Сапентьев Михаил, Урузбаев Ваха.

Бригада болх беш я шийтамагlа а долаш. Апрель бетта заданн кхоачаш а яь хlанз май бетта чотагlа къахьегаш я ер.

Цул дукха тlехьайнсац Шарипова Хьавас кулгалдеш йола электромонтажникий бригада я. Цо а лелаю коммунистически къахьегама коллектив яха цlи. Бригадерча кхалнаха шоай балха норма 120—130 процент кхоачашъю. Дlадахача шера план Сийлахь-боккхача Октябра цlей тlакховчаш чакхъяьккхар цо. Хlана май бетта чотагlа болх беш я бригада.

Чоалхане, чlоагlа хьожаш бе безаш бе бригадерча кхалнаха беш бола болх. Бакъда, цар тlелат ца боалаш вlашагlъехк электрически приборий овтхалаш.

Хьава йоккха говзал йола электромонтажница я. Завод болх бе йолаеннача хьалхарча деношка дена цига къахьегаш я из. Бригадера цхьаккха кхалсаг яц цо ца хьехаш, цунгара новкъостал ца кхоачаш. Цунна кое кхалнахьа барт тоабе, царга къахьегийта.

Белгалбаьнна болх дика бу бригадерча Болдырева Нина Федоровнас, Дацаева Эмиас, Шамаева Зояс. Шийтамагlа а долаш болх беш я из кхалнахьа бригада а.

Хlаьта заводе коллектив пятилетка хьалхарча шера план хаиал хьалха кхоачашъе, къахьегама овсарле заданел совгlа лакхъе, продукцега дlадодар лохде, материалаш, электрически йовхалеи энерги кхое докхий дехкараш тlанийца къахьегаш я.

— Укх шера заданн, дlадахача шерашка а санна, хаиал хьалхен дикен овхош кхоачашъергхилара дог тийша да тхо, — аьлар завода партийни органнзаце секретара Зацепин Виталий Викторовича. — Хlана аьлча, тха болхлой боккха общественни сакхетам бола нах ба. Хlанз тха политически экономически дешара системе боккха теркам тlабоххийт парте XXVI съезде КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева яь доклад кlоаргга lомаяра. Цо кхы а лакхду болхлой хьинар.

Ш. ТЕГАЛОВ.

Ханакиев Османа Абукар Назрановски Гl. Ахриева цlерагlча «Электроинструмент» завода слесарь ва. Иттлагlча пятилетка план цо 1979 шера ноябрь бетта кхоачашдир. Хlаьта хlанз Абукар 1982 шера йоагlа план кхоачашъяь [illegible].

Коммунистически къахьегама ударника Ханакиева КПСС XXVI съездо болх беча денош 180—200 процент дения нормаш кхоачашъеш болх бир.

Хlанз Абукар кхы хьинар лох ца деш къахьегаш ва «КПСС XXVI съезда решенеш кхоачашъяра» яхача дездагlа.

СУРТА ТlА: А. О. Ханакиев.

С. ПУГОЕВА сурт.

ХЬАЛХАЛАТТАРИЙ МУГlАРАШКА

Дукхача шерашка Магlалбикерча бурувдеттарашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхалаттарий мугlарашка йолаш хьайоагlа Галаев lаьлас кулгалдеш йола комсомольско-кагирхой бригада.

Управлене массарел хьалха, 1979-ча шера 21 декабре, кхоачашъяьй цо иттлагlа пятилетка. Цхе шера планах 12450 метр бурув тоха дезаш хиннача 13676 метр бурув техад цо дlаяхача пятилетка шерашка. 1,9 миллион сома пачхьалкхен рузкъа кходаьд.

Боккхача толамца кхоачашдир кагирхой коллективо КПСС XXVI съезда сийна тlанийца хиина доккхий социалистически дехкараш а. Бурувдеттараша лаьрхlадар съезда болх дlеболабеча дента укх шера хьалхарча шини бетта бурув тохара план кхоачашъе. Хlаьта цар план кхоачашдир.

Тlехкхоачашдаьд бригада къахьегама овсарле лакхъяре, бурув тохара балхашка дlадодар лохдара дехкараш а.

Карагlдаьнначох кхоачам хиина lе лаьрхlаьц бурувдеттарий коллектив. Доккхийи бехктокхамех дехкараш да укх шера цун кхоачашде дезараш. Арак-Долотарек яхача кердача майдан тlа Чорсий-Балкхарой республика доазон тlа тlерча юра тlоанашкара мехкдаьтта лохаш бурув тохаш ба хlана лаьттан чена техкараш.

Укхаза толаме бурув тохарах тийша да керттерча даькъе укх шера Магlалбике доаккхача мехкдаьтта боарам лох ца балийтар. Из бехктоккам кlоаргга кхета а беш, скважина бурув теха кхкхара хьинаро къахьегаш ба мехкдаьтта лехараш, дукха ха йоцаш болх чакхбаьнача КПСС XXVI съезда решенеша дегаш ура а оттадаь.

Керда социалистически дехкараш тlанийцад бригада коллективо. Цо лаьрхlад хlана шоаш болх беча 19-ча скважине укх шера июне бурув теха яле, тохкамаш чакх а даьха из скважина СССР Конституце ди хьагlа кхоачаш мехкдаьттахоштa дlаяла, кердача скважине бурув тохара балхаш дlа а доладаь цига 300 метр бурув тоха, бурув тохара сухал а къахьегама овсарле а лакхъе, бурув тохара балхашка дlадодар лох а деш 15 эзар сома пачхьалкхен рузкъа кходе.

Шеко яц уж керда, доккхий дехкараш а комсомольско-кагирхой коллективо ийленца кхоачашдергхиларах. Цох тешаву бригада тахьанарча балха хьокхамаша. Бригадера бурувдеттарий коллектив барт тайпан цхьоагlо йолаши хиларо бурувдеттараш балха говзал дикха йолаш хиларо дlаплашш боахийт.

Кlоарга бурув тохара технологи дика караерзаяь ва бригада кулгалдеш вола Галаев lаьла. Ткъоалагlа шу да из бурув тохача болх беш вола. Ийс шу да бурув тохара мастер вола. Цу хана — чухь дукхача кlоаргача скважинашта бурув техад цо. Цу дукха вlаштlехьйоал цун коллектив кхотаe, бригадана хьалхашка латта дехкараш толамца кхоачашдара цун нийи хьинари тlадоргаде.

Проектах 5500 метр бурув тоха дезаш я хlанз бригада болх бу 19-гlа скважина. Хlанз цун забой 5256 метр я. Цох 40 совгlа метр ер шу доладеннaчул тlехьагlа бурув теха я. Вешта аьлча, хьалхарча квартала планах лаьрхlа хиннaчул 140 метр дукхагlа бурув техад бригада пхи километр кlоаргача тlоанашка.

— Хьалха укхаза 3850 метрал кlоаргагlа бурув техадац, — дийц буровой начальника Галаев lаьлас, — тха бригада коллектив я укхала эггара хьалха ицтта кlоаргача тlоанашкара мехкдаьтта лохаш. Керда а цудухьа чоалхане а дехкар дар кердача майда тlа тlерча юра тlоанашкара мехкдаьтта лохаш ицтта кlоарга бурув тохилга. Цу дехкарех тха бурувдеттараш дика доерзlа а бу.

Хlанз мехкдаьтта дала деача тlоанашка бурув тоха доладеннад тхо. Мехкдаьтта я газа а белгалонаш гучаюла йолаеннай. Бурувдеттараша хьета къа бериате хургхилара белгало я из.

Тlехдика къахьегаш, социалистически яхье хьалха латташ, моллагlа шоашта тlадилла гlулакх дизза чакхдоаккхаш хьабоагlа бурувтохараш Григорян Валерий, Резников Геннадий, Дзагиев Яхьья, цар гlончаш Жиделев Евгений, Наурбиев Муса, Тонаев Башир, оператор-коллектор Гриднева Галина, дизелист Фирюлин Георгий, дукхха кхыбараш.

А. ВАСИЕВ.

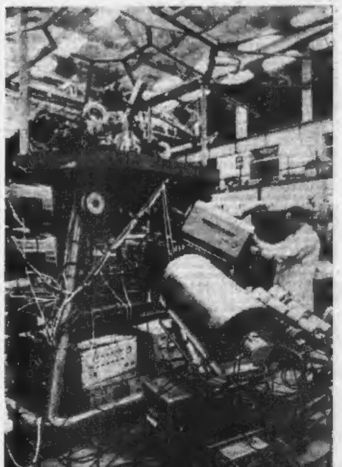

МОСКВА. СССР АН П. Н. Лебедева цlерагlча Ленина ордена физически институте академик Н. Г. Басов керте латтача коллективо хьаяь «Дельфин-1» яха эна бола лазерни установка. Из установка лазерни термоядерни синтеза управлени еча тохкамаш деш хургья.

«Дельфин-1» яха установка электроника, оптика, тlехнийсача механика чlоагlа тоьллача комплекс я. Физически институте массеех шера лаьттина аьлча. Хlанз цу установка тlа дlаболлача сферически термоядерни мишенеш йоаахья хьахкхехьа ен бола эксперименташ.

СУРТА ТlА: установка мишени камере.

О. КУЗЬМИНА сурт.

ТАСС фотохроника.

ХЬАЖКIАШ ХЬУВКЪАЕРГЬЯ

«Лаьтта леладеча лоархIамегIара декхар дā лаьттан беркати хьувкъаьнн мамогга лаккбар, боахам лелебара Iилманца бакъяь зональни системаш юкъехкахьара ларда тIа дIахо ялат, доакъераш, кхьйола продукци дукхагIа яха», аьнна дā цкъайтталагIча пятилеттнен 1990 шерага кхаччалцен вай Дакхе экономически социальнии дегIайоалляра КПСС XXVI съездо тIанийцача Керттерча лостамаш тIа. Уж дешаш мадоггIа кхета а деш, укх шера 1250 гектара тIа индустриальни технологегIа ялата хьажкIаш дIас лаьрхIад тха «Лермонтовский» совхоза коллективо.

Тха боахам юртбоахама культураш фуна лаьрхIа кхеяра лостам болаш хилара тарра, уж ерригаш а фуна лаьрхIа кхеергья. ХIаьта белгалданкха доагIа, вай мехка къулбаседа районаш хьажкIий фуца Iалашъеча республика боахамашта юкъе тха совхоз керттера йолга.

Индустриальни технологегIа кхеь отрядо кхеергья ялата хьажкIаш, хIаьта массарел дукхагIа — ялх бIаь гектара тIа вэ култалдеча мехотрядо.

Совхозе хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 40 центнер фуальяьха хьажкIаш чуя декхар тIанийцад, хIаьта со сай новкъосташца 50 центнер чуя хьожаргва. ЛаьрхIар кхоачаш де кераг Iдаргхилярах тешаш а ва. ХIана аьлча, цхьадолча шерашка 60—70 центнер хьажкIаш чуэцар оаха хIара гектара тIара.

Дика да хьажкIаш дIасра хьакъоастадаь лаьтта. Гурахьа дув ялаташ сиха чуэца вIаштIехьдаларо йиш хилийтар из агротехнически толашагIа йолча ханашка зиба аха. Из болх чакхбоаккхаш хIара гектара тIа пхиппха центнер кхоачийташ фосфорни азотнии удобренеш тайсар. Фосфорни азотни кIезига да тха лаьтташта. Цудухьа Iай хIара гектара тIа юха а пхиппха центнер кхоачийташ шоалагIа тайсар оаха уж удобренеш, оасар дохкдара, лаьтта цамцадаккхара кIалтIа а ца доакхаш шоалагIа из оахаш.

Минеральни удобренеел совгIа органически ярш а яхнар оаха лаьтта, кхай технологически карташка хьежжа уж дукхагIа эшача дукхагIа а кхоачийташ.

БIаьстан юхьо кхай тIа болх бе йиш йолаш хиннача деношка лаьтта Iайна тIоадал соцаяра, лаьтта тIера нийсдера маккаш доахаш, культиваци еш къахьийгар.

Ца хилча. Цудухьа маккаш доахаш, культиваци еш болх бар оаха лаьтта эшшача тайпара тIера нийсдаь даллалца.

Уж балхаш ворхI агрегатаца дир. Нормаш дикка тIехкхоачашъеш къахьийгар беригача механизатораша, хIаьта къаьстта оасаре Цороев Папе, Дубаев Iале, Гермихаков Вахас.

«Одесская-10» яхача фух йола хьажкIаш кхео оаха хIара шера. Тха лаьтташкен района хаоттама хьалашкен дика хьувкъаш я уж. Кхоачамболлаш Iалашдаьд оаха хIанзар фу. Дика кийчъяй техника а. Цу гIулакхо вIаштIехьдоалийтаргда хьажкIаш шоай хаянахьа дIас йолае. Из болх толашагIа йолча агротехнически зама чакхбаккхара ипатовски хьисапе комплексни отряд вIашагIъеллай хIанале а. Къаьст-къаьста балхаш деш хургйола массехк звено юкъейоагIа цунна, масала: «Эрадикан» яха гербицид кийчъеш цхьа звено хургья, хIаьта из лаьтта тохаш шоллагIа: хьажкIий фу дIадуаш кхоалагIа, еха техника тоаеш йиълагIа, и. кх. дI. Ерригача комплексана култалдеш совхоза керттера агроном Паршоев Шанд хургва.

Индустриальни технологегIа 350 гектара тIа соахка кхейир оаха хьажкIаш. Эша техника тоъал ца хиларах из культура дIасра балхаш мадоагIа дика чакхдаханзар. Цхьацца новкъарло йир хаоттама хьалаша а. ХIаьта а хIара гектара тIара 33 центнер яьлар тхона фуалъяьхача хьажкIий.

Кердача хьисапе кхееш хIара гектара тIа ятт-ятт килограмм «Эрадикан» кхачийта хьех. Из маашша йоацаш соахка хIара гектара тIа ворхI-ворхI килограмм мара тоханзар. Хетачох, эшача боарамал кIезигагIа из техайоллаше а хьажкIаш чуэццалца оасарах цIена лаьттар тха кхаш. Цу тайппара, опыто хьахьокх, тха лаьтта хIара гектара тIа «Эрадикан» ворхI-ворхI килограмм техача кхоачам болга. Из гербицид Оттабаьча боарамал кхо килограмм кIезигагIа тохар хьажкIаш кхеярга дIадоцар лохделаьттув луш хIама а дā.

«Эрадикан» дIатохалехьа хица зе еза. Масала, оаха цу гербицида 7 килограмм 300 литр хи чу негаю. Цунца цхьана, цу тайпара из кийчъяра эша емкосташ яц тхога. ХьажкIаш дIасра балхаш сиха чакхдахара цу гIулакхо новкъарло е мегаш я. ХIаьта а тховшта могар дергда оаха укх шера хьалхашка лаьтта декхараш толамца кхоачашдар духьа.

Индустриальни технологегIа хьажкIаш дIаювш геттара лоархIаме да лаьтта фу эшшача боарамо, цхьатарра кIоарга дижийтар.

Из гIулакх дика чакхдоаккхалургдац кха тIера кийса

480 гектара тIа Iажийн 63 гектара тIа хьачийн кьона бешамаш я Назрановски района «Маяк» яхача совхозе. Укх деношка гаьнаш йоIаш, хьалха дIасегIарех дIа це латаш йисарашта когаметта нерда ярош дIайогIаш, лазарца кхетийтара а ве деча хIамашта духьала а молхаш етташ боахк уж.

Хьинаре къахьег Аушев Бембулатен Паров Хаматкаен кулгалдеча бригадай болхлоша, механизатораша, гаьнаш йоIача Мальсагова Лейлас, Нальгиева Маржана, Лабазанова Арвана, Нальгиева Дебихана, Дакиева РиIашата, кхьбараша. Юкъера лаьрхIача кIара дийнахьа 150 процент кхоачашъю цар шоай нормаш.

Сихен дикен ...чаккдоах гаьнашта юкъера балхаш механизатораша Тумгоев Хьусена, Гагиев Моале, Богатырев Султана, Дакиев Муасас, кхьбараша.

ХIанзале кхо бIаь гектара тIарча гаьнашта шоай тракторашца молхаш техай Дакиев Iийсаси Богатырев Русланен. НормагIа 8 гектара тIа тоха йоагIача царех хIараме дийнахьа 10—12 гектара тIа молхаш тох.

Совхоза бешамашкара деча балхашка хьожаш ва агроном Галаев Махьмад. ДIасгIача ерригача гаьнех 92,7 процент ярош дIалстай.

Л. ЗАХАЕВ,
Алхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоза мехотрядо ю-[illegible].

ТХА ДОШ АЬННАЧА ХУРГДА

Укх шера дика къахьегаш хьабоагIа тха колхоза хьайбаш леладераш. Хьалхарча квартала план 270 йолаш пачхахьалкхенна ехкар 272 тонн шура.

Шин шурий ферма я боахаме. Социалистически яхь хьалха йолаш хьайоагIа тха — цхьоалагIча ферма коллектив. КПСС XXVI съезд толамца какъабахар духьа яьржа хиннача яхь итотех котало яьккарг а лаьрхIа республиканска газеташ тIа чIоагIдаьча Сийлен-уяга тIа яьккхай ферма. Цул совгIа, КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай Министрий Совета, облсофпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен дипломаш елар тха коллектива.

Хьалхарча квартала планал совгIа цхьайтта тонн дукхагIа йолаш дIабахача кхаьбетта пачхахьалкхенга ехкар 172 тонн шура.

ДIа мел лу шура цхьоалагIча сортах я. ХIаьта хьоанал планагIа йоагIачул цхьа процент совгIа я.

Ферме къахьегаш тхьаь цхьайтта доярка я. Шура алсамъяьккхар духьа царна юкъе лаьржача социалистически яхьа итог хIара дийнахьа ю. Котало яьккхачоа цIе вымпел лу.

ДукхагIча даьккхе из къуласаш хул тха ферма толашагIа бола доаркаш: Гуциева Забу, Биснева Яха, Гелагаева Малкан, са йиша Алдамова Аминат. Юстара латтац со а.

Гуциева Забу тха ферма вIашагIъеллача дено укхаза къахьегаш я. ХIаьта воккхар болха стаж — шиъшша, кхаъкха шу. Къонабераш Забу санна болча доярашца болх бе Iомабаьб, аьнна ала йиш йолаш дā.

Ферме гIоллн хIара кхоачча Iаттагара хIанзарчоа эттара дукхагIа шура за йоахк. Сол дукха тIехьабисабац лакхе цIераш яьха доаркаш а.

Коллектива болх вIаштIехьбаккха доккха новкъостал ду ферма совето а. Цунна юкъебоагIа тха коллектива дикагIа бола къахьегамхой, керттерча даьккхе коммунисташ. Социалистически яхьа итог цар ю. гIалат далийтар бехктохаме оз, кхьйола дешаш дуац. БIорчча дезалаш ба ферме къахьегаш. Масала, сой са зIамагIа йола йиша — Аминати дояркаш да, хIаьта нана — Залимати йоккхагIа йола йиша — Яхийтен Iасилгаш леладеш ба. Дукха ба ферме Гелагаевгiар. Масала, Малкапаца цхьана къахьегаш ба нана Буккул, йисарий Хедин, хIаьта да — Гелагаев Муслим ферма котельне болх беш ва. ЙоккхагIа бараш хьоа зIамагIчар болх кхиэта бу, эше новкъостал ду.

Депутатски пост а я тха ферме. Цига аргI-аргIагIа дежурство лелаьв Нохч-ГIалгIай АССР Лакххехьарча Совета депутата Гелагаева Малкана, районни Совета депутата Алдамова Аманата, юрта Совета депутата Биснева Яхас. Со а я юрта Совета депутат.

ХIара дийнахьа дукха нах ух депутатски посте. Царна шоай из дIахоача гIо ду депутаташа. Цул совгIа оаха тIахьовкам лоаттабу ферме беча балха а. Хьон доахана мел дика доал ду, уж къинта кхоаб.

Цхьайн юкъа лаьгIъала йолаенкар доахана лу шура. Цун бахьан дар хьоналга дилача доакъер кье хилар. ХIаьта укх тIехьарча кхаьдиъ дийнахьа, ряпс а луш кхаба доладича, дика тIакхийттай из.

Раис, тха ферма заведующе Бахарчиев Сайдселимен зоотехника Дешиев Юсеен тьечхача бесса, чапа э а еш кIезиг-кIезиг лу оаха, хIаьта доахан цунга даларга хьесина дукхагIа я.

Пачхахьалкхенга шура йохкара цхьайтталагIча пятилетка план диъ шера кхоачашъе дош деннад тха коллективо. ЛаьрхIар кхоачашдара из кхобергбац оаха.

А. АЛДАМОВА,
Сунжески района Ленина цIерагIча колхоза доярка, КПСС член.

ХАЛКЪА РУЗКЪА ЛОРАДЕШ

ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» яхача завода халкъа тIахьожама группе дакъа лоацаш ва 78 тIахьожамхо. Цар бокха болх баьб дIайохьийташ йола продукци миштта кийчъю, хIамаш хьаю материалаш дIа миштта-йохьийт хьожаш.

Халкъа тIахьожама группа членаш болча инструментальни цеха слесаря-лекальщика Котиев Мухьмада, токара Шадыжев Бориса, литейщика Гизатулин Рафика, сборочни цеха сборщикай бригадира Султыгова Насыпхана, тIахьожама группа председатела заместитела Сидакова Оляйна гучадаьлар упаковщицаша ледара болх бар бахьан долаш дIайохьийташ йолча продукцена оатхалаш, патронаш, бурош ца тоъаш хилар.

Из дош собране дувца оттадир халкъа тIахьожамхоша. Цул тIехьагIа тоаделар продукци дIаяхьийтара гIулакх.

Дукха болх бир, — йоах заводе тIахьожама группа председатела «Знак Почета» яхача ордена кавалера, КПСС обкома члена, токара Сагов Йоакъала, — халкъа тIахьожамхоша литейно-прессони цехе хIамаш хьаярга дIайохийтача материалех кхон беш пайда эцаре а. Тха хьажа дийзар продукци хьаяра процессаген из хьаярга дIадодачун миштта кхоа бу. Цига оаха йоаггIаш йола порядок оттайир.

Цхьацца кхоачамбоацараш гучадоахаш 50 рейд йир тIахьожамхоша укх тIеххьарча хана. Халкъа тIахьожам хоша новкъостал а деш 160 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, 5400 гигакалорий йовхал, 350 килограмм гез, 345 килограмм алюмине лист, 1311 килограмм аьшка лист, 6500 килограмм алюмини ходаьд. Ерригаш а дIалаьрхIача шера кхойир 5745 сома совгIа маьха материалаш.

Къахьегама дисциплина тоаяра, план кхоачашъяра, предприяти Iай болх бара кийчъяра хьакъехьа администраце беча балхага хьежар халкъа тIахьожамхой. Цига царна гучадаьлар бытовой корпус, литейни цех, упаковочни участок кийчъянза хилар.

Уж кийчъянза хиларах дола дош цар дувца оттадир партийни бюро заседане. Цига дийца а дийци, 15 ноябрь тIакхачалехьа уж Iай болх бара кийчъелга соцадир. Из ха тIакхачалехьа Iанга кийчйир уж.

Халкъа рузкъа лорадераша ъьча рейдашта юкъе даьха лаьцар завода керттерча конструктора, юриста, керттерча механика.

Къахьегамхошкара йоагIа цхьаккха жалоба теркал ца еш йитац. Нарядаш оттаеш гIалат даьлар ремстройучастка мастерга. Къахьегамхой малобашка хьожаш йолча есице Б. Х. Евлоевгара жалоба ера. Цу сахьате хьежар цунга. Гучадаьлар болхлочоа дIа ца луш 60 сом диса хилар. ЧIоагIа раьза хилар болхло тIахьожамхой иштта ше тернал варахи шиъ гIулакхага хьажарахи.

Иштта каьхат дера керда техника еча участке болх беш йолча Долгиева Дугурханагара а. ТIахьожамхошта гучадаьлар нарядаш харцахьа оттаяр а ца даь балхаш цу тIа долга а. Къахьегам вIаштIехьбаккхарен балха алапени отдела начальника выговор йир. 20 сома преми ца луш витар.

Механически, литейно-прессови, инструментальни, № 43 йолча цехашка рейдаш йир балха мала тIехьавуса хьожаш. ТIехьабусараш бувцаш проходной а, цехашка а, «Молнеш» йоахи.

Иштта дика болх беш хьайоагIа заводера халкъа тIахьожама группа.

А. САГОВ.

СУРТА ТIА: Назрановски района «Маяк» яхача совхоза механизатораш (аьрдехьара аьттехьа) I. Дакиев, Р. Богатырев.

И. ПЛИЕВА сурт.

Шорзол дехьара

ГДР. Динача толамашца какъабаьккар республика кемаш дераш СЕПГ X съезда (сурта тIа). Пхе шера план дика кхоачашъьяй цар, промышленни продукци аракеццанга 33 процент лакхдаьд.

Цу шерашка хьадаьча дерригача кемаш ахалел дукхагIа дараш Советски Союза даьд. ХIана «Нептун-верфт» яхача ростокски верфашка хьаьь йолаш латт управлене электронни система оттаьь йола ше лела йоккха форда земснаряд. Из СССР лаьрхIа хьаеш я республика кемаш дераца.

АДН—ТАСС сурт.

Социалистически мехкашкара хоамаш

ДОКККАГIДОЛА ДЕКХАРАШ

Братиславерча Георгий Димитрова цIерагIча химически комбината къахьегамхоша 302 миллион крон мах бола тайш-тайпара продукци яйтаргья Советски Союза карарча шера. КПСС XXVI съезден КПЧ съезден сийна къахьегама вахте а этта, предприяте коллективо тIанийцад доккхагIдола социалистически декхараш — советски заказаш ханал хьалха, 1 декабрь тIакхоачаш кхоачашде. Словаке столица кхыча предприяте — Братиславски электротехнически заводий — коллективо, «СССР заказаш ханал хьалха а дикал эгтара лакхагIа йолаш а кхоачашде» аьнна йолча денизагIа болх а беш, лаьрхIад Советски Союза ю экспортни поставкаш 20 декабрь тIакхоачаш кхоачашъе. Укхаза хьаю трансформаторни станцешта йола оборудовани, хIаьта кхарарча шера 123 миллион крона маьха а йойтаргья из.

Советски Союза дола заказаш ханал хьалха кхоачашде лаьрхIад иштта Комарнорча судоверфе. Мартинерча езайоккха машинаш еча заводий, Словаке итташ йолча кхыча предприятей къахьегамхоша. Вошал долча вай мехкий Коммунистически партей съездий сийна яьржача социалистически яхьа керте латте «Чехословацко-со[illegible]ки доттагIала цIи лелаю коллектива».

(АПН).

ПРОИЗВЕДЕНЕЯ ТЕМА — СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ КЕРДАДАР

Монгольски композиторашка шоай сочиненеш хетаю халкъа революце 60 шу даьлара. Иштта юбилей езъеча деношка мехка керттерча сцена тIа — МНР операи балетен Пачхахьалкхен театре «Гандий ловнаш», «ДоттагIий» яхача балетий премьераш хилар, уж хетаьяр вежараша санна цхьана болх беча монгольски советски гIишлонхошта, шин мехкарча кагирдой интернациональни доттагIала. Монгольски къахьегамхошта деза долча укх шера иштта царна йовзаргья керда операш, симфонеш, кантаташ, кхьйола музыкальни произведенеш.

Халкъа Iаьдал иттача шерашка МНР музыкальни искусство массе а оагIорахьара дегIаенай. БIаьхха мукъам а болаш оалаш хиннача халкъа иллегара, хIанзарча къаман а классически а операга, морин-хур яхача къаьнарча музыкальни инструментагара симфонически оркестрага кхаччалца — иштта ба социалистически культура дегIаенилга хьагойташ монгольски музыко баь никъ.

(АПН).

ЮРТБОАХАМА ПРОДУКЦИ ДУКХАГIА

Венгре юртбоахама производства боарам 2,5—3 процент лакхлургба укх шера дIадахача шераца нийсбича. ХIаьта баьцовгIаш лелаю даькъа хьайбаш леладечул сихагIа дегIадоагIаргда.

1981 шера тIакхетийта лаьрхIа продукци йоккхийча юртбоахама предприятей производство алсамъяккхара чотах чул езаш я. Амма лохлуш бац мехка юрта боахама валови производства башха совгIа - эшашагIа довцаш кхоалагIа дакъа луча гIонна долчен бешамийн боахмий лоархIам а. Из ала доагIа эгтара хьалха бешамашн баьцадавраш леладарах, хьайбаш леладара цхьадолча доа[illegible].

Йоккхийча юртбоахама предприятеша 23,6 миллиард форинт хьожаду 1981 шера капитальни гIишлош хьалъяра.

(АПН).

Кхоана — Сире къаман цIей

17 апреле Сирийски Iарбий Республика деззду къаман цIей — кхьча мехкашкара чудаьхкача бIу[illegible] нуаця яь Дй. Дукхача шерашка сирийски халкъо лоаттабаь къовсам котало а йоаккхаш чакхбаьннечули кхыча мехкара эгтара тIехьара салте сирийски лаьттара аравааккхачули тIехьагIа дIадахача 35 шера дикка доккхий толамаш даьхад мехко политически экономически шийлоIаме хилара наькъагIа, социальни хувцамаш дара тIехьа лоаттабаьча къовсаме.

Мехка таханара вахар белгалдоалаш да эгтара хьалха Iарбий социалистически возрождене Парте хьалхаленца машаре гIирсаш хьалдечеi прогрессивни хувцамаш дечеч карагIдаьннаваццаца. Республика экономике дегIайоагIа пачхахьалкхен сектор а. Пачхахьалкхенна кора да пайдане оахкалаш доахилга, электроэнергетика, кхаь даькъах ши даькъа йола промышленни производство, 70 процент арахьара торговли. Толаме кхоачашъеш я аграрни реформа. дегIабоагIа кооперацини болам. Дикка доккхий толамаш даьхад уиахцIено лораяра, халкъа образоване даькъе а.

Мохк дегIабоалабара бокха лоархIамболаш хIаца да Советски Союзацен социалистически содружества кхыча мехкашцен дукхача оагIонашкахьара цхьана леладу гIулакхаш.

Гаргарча Малхбоале империализма леладеча бIехача гIулакхашта духьала лоаттабеча къовсама юхьиге латт республика, израильски экспансена духьала латтарех чIоагIален духьалдоттарен Iарбий Къаман фронте керттера яр я из.

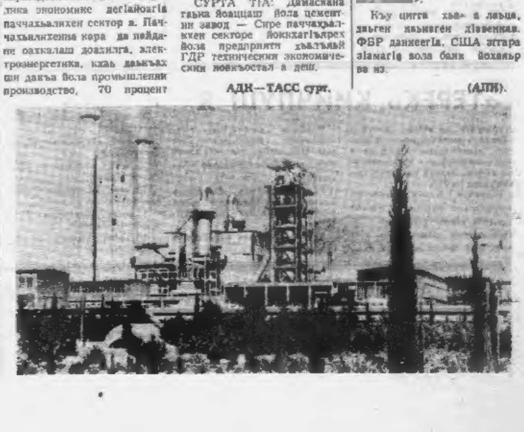

СУРТА ТIА: Дамаскана гаьна йоаццаш йола цементни завод — Сире пачхахьалкхен секторе йоккхагIъярех йоза предприяти хьалъьйй ГДР технически экономически новкъостал а деш.

АДН—ТАСС сурт.

Калейдоскоп

МУХ САННА СИХА ЛЕЛАР

Франце поездий сухала керда рекорд оттаяьй. Тоннер яхача города юххерча перегоне тохнама хехкача хана сахьата 380 километрга кхоачаш сухил гойтар машинаькъа къаман компане кердача конструкцех йолча поездо. Цул хьалхагIа [illegible] рекорд — сахьата 331 километр — оттаяьр цу компане экспрессо 1955 шера.

ЛерхIаш да керда поезд коммерчески перевозкаш е укх шера сентябрь бетта Париж — Лион наькъагIа йолаяйта. Цун эксплуатационни сухал сахьата 260 километр хургья.

Шин города юкъера 4600 километр бола никъ цхьаь сахьатен 48 минутен бергба [illegible].

(АПН).

КЪОНА, АММА СОВ ХЬАЛХАРА

Дукха ха йоаццаш «Чейз Манхаттен бэнка» нью-йоркски отделенера дарегIа ахча дихьадар цу тайпарча хоавех американцаш цецбаха йиш еце а, хIаьта дихьар а дацар деррига а 118 доллар мара, пресса терам тIаэзар цу хоамо.

Хьалаьца дулаико хинная... деррига а 8 шу мара даланза. Телебоевикашка дукха хьийжа а хьийжа, шо Iоаьлча знавеех практике пайда эца лаьрхIад цо. Банке дIачу ма ваьллинта а, къега а къегаш йола бераша ловзаю тепча кассирех цхьаннена тIа а оттаьь, аьнна цо: «ХьалъурагIа дахийта кулгаш, йист ма хилалахь: тепча тохаргья аз!» ТIакхийтта ахча хьа а ийца, хаIаргахьа хьидав из, амма вицвеннавац, ше водалашехьа юха а кхайка ала: «Доккха бар[illegible]».

Къу цигга хьа а лаьца, даьген наькъген дIавеннав. ФБР данеегIа, США эгтара зIамагIа вола бандит йохаьр ва из.

(АПН).

Социалистически интеграци лелаш я

Машара атом: цхьана гIулакхаш леладара эстафета

Ер шу доладенача хана чIоагIъелар атомни машиностроене дакъе социалистически мехкашта специализацин кооперированин ярах йола СЭВ дукхача оагIоний соглашене. Цо хьагойт 80-ча шерашка энергетика дегIаенхара дикада керда этап — дукхха атомни электростанцеш хьалъяра этап.

Вай мехка «1981—1985 шерашка а 1990 шерага кхаччалца а СССР экономически социальнии дегIайоалаяра керттерча лостамаша» лаьрхIа да АЭС низ 24—25 миллион киловатт алсамбаккха.

1990 шу хьатIакхачалца йолча хана СЭВ европейски мехкашкен (СССР йоацаш!) Кубен хьалъергйолча керда ча атомни станцей беррига низ 30 миллион киловаттал тIехбаргба. Цу планий кIийле я дIадахача шерашка социалистически пачхахьалкхенаша Iоаль эксплуатационни технически опыт, интеграцега гIоллярча партнераша вIашин ду гIо, СССР оттаь хьалха латта технологи, хIаьта иштта атомни электростанцей типови сери промышленно нарверзаяр.

Фу я типови сери яхар?

— ДукхагIа долча даькъе, — дувц СЭВ Секретариата атомни энергех машара гIулакхашта пайда ийбара йолча отдела заведующе Панасенков Александра, — из латт ловцца ВВЭР-440 оалача 440 эзар киловатт низ болча шин энергоблокаx. Едини унифицировани сарена проектировани ярах йола решени тIанийцай СЭВ гоня чу 1965 шера.

Официальни йоаце цIи а я сере — «нововоронежски династи». Из цIи еннай цу тайпарча хьалхарча шин энергоблока тохкам 10 шу хьалха Нововоронежски АЭС баь хилларагIа, АЭС кепе хьаьй Советски Союзе Кольскии Армянскии АЭС, ГДР-Балтика тIа «Бруно Лойшнер» яха станци. Болгаре — «Козлодуй», «В-1» — Чехословаке, Ясловски Богуницашка, хIаьта иштта «Ловиса» оали станци — Финлянде.

Духьал цу энергоблоках хIана яьй типови сере кIийле? Цун бахьан да, атомни энергеца йолча Чехословаци комиссе председатела Ян Неумана хетачох, из ядерни энергетика объектай дунен боарамга хьежжа хилар, конструкцега диллача чоалхане ца хилар, ядерни доагор башха дукха ца даар, цо хьееш йолча электроэнергега дIадодачунга диллача йовхала станцешца нийсача конкуренцена духьалъотталургйолаш хилар, юххере а, тешаме хиларан радиоционни кхерамзаленей дукхааза техка хилар. Масала, Чехословаке 1985 шу тIакхачалехьа Ясловски Богуницашка, Дуковашка, Моховце хьалтье лерхIаш йола ерригa атомни керда гIишлош цу тайпарча энергоблокашца Iалашъергья.

«ХIанз хIаране 440 эзар киловатт йолча кхаь серийни электроблоках латтача «Козлодуй» яхача болгарски станце ше экономически эффективни хилар хьехьеска ца Iеш, цIенхашттара тохкам лайнаб — 1977 шера бархI балл низ а болаш мохк агар», — белгалдоах НРБ энергетика министра профессора Никола Тодорцева. — Балканашка эгтара хьалхарча болгарски АЭС-о лу мехка хьеча ерригача электроэнергех 20 процент совгIа яр».

Социалистически мехкашта атомни промышленносте специализации кооперировании яр толамца чакхдоалаш хилар къаьта хьагойташ дола масал да Венгри. Дунай яхача додача хий йистошкарча Пакш яхача юрта советски проектагIа хьалъеш латт хьалхара АЭС. Советски Союзои Чехословакен яхьийтай Пакше керттера технологически оборудовани, цу даькъе чехословацки производства ВВЭР-440 яха серийни реактор а. Болгаре Iалашъяьй АЭС «Пакш» биологически лоралара системашца. ГДР-ера лаьхай лаьрхIа йола мостовой кранаш, Польшера — йовхал хувцара йола оборудовани, Кхьдараш венгерски предприятеша шоашта дIатIанийцад.

СССР энергетикан электрификацеи министра заместитель а цунца цхьана социалистически мехкашка АЭС хьалъяра балха координацеч «Интератомэнерго» яхача дунен халкъашта юкъерча организаце совета председатель а волча Овчинников Федора гайтар сона едини серийни энергоблок «разрезе» хьахьокхаш йола схема... ХIара оатхалгара каьхата кIайча йистош тIа гIолла тайп-тайпарча оагIорахьа такаш долх. цар хьахьокх оатхалаш малагIча мехкашка хьаьй. Юкъе дакъа мел лоацарашта пайдана йолча кооперацена чуйоагIа Болгаре, Венгре, ГДР, Польши, Румыне, Советски Союза, Чехословаке, Югославе шовзткъе итт совгIа завод. Царна юкъе я советски «Атоммаш» а, чехословацки «Шкода» а, Софиера В. Коларова цIи лелаю машинаш ю завод. Магдебургера Э. Тельмана цIи лелаю машинаш ю завод. Атомни энергетика наькъа тIа йовлаш латт польски индустре предприятеш а. Иштта, Эльблонгера «Замех» оалаш йола механически завод хьалхарча польски АЭС эша Iанара турбинаш арахеца йолалуш я. Из хьалье йолаергья укх шера СССР новкъостал а деш. Дукха ха йоаццаш Ленинграде хилар польски советски инженераша оттаьча проекта деталий дакъе дагабовла баьхка польски специалисташ. Цун кIийле я 440 эзар киловатт низ бола «Нововоронежски энергоблок».

Социалистически доттагIален кхьдола мехкаш а санна, 80-гIа шераш чакхдоалаш цхьа миллион киловатт низ хургбола кердача ноахала энергоблокаш хьае йолалла лерхIаш я Польша.

Цу ноахала оалаш а иштта Нововоронежски атомни электростанцех доахкаш да. Укхаза башха дукха ха йоацаш болх бе йолаеннай АЭС кердача дезале духхьашха хьаль энергоблок — «миллионник». Вай мехка хIанале а хьалъеш латт цу тайпара йола бархI станци, укх пятилетке промышленни ток лургья цар. Цул тIехьагIа, тIайоагIача пятилетке дунен халкъашта юкъера сери хургья энергоблокаш — миллионниках.

«Машара атома» эстафета дIахойода.

Юрий СИНЯНОВ,
АПН обозреватель.

АТЕИСТИЧЕСКИ КХЕТАМ ЛУШ

ІИЛМАН НАЬКЪАЦА ДУНЕ ДОВЗИЙТ

— Оаха цІенхаштта леладу дешархошта атеистически кхетам балара гІулакх, — аьлар Грозненски педагогически училища школьни отделене заведующе, атеистически кхетам балара кулгалхочо Мацнева Элеонора Ахмедовнас. Марксистско - ленински хьехамо йовх, саг хаддаза массе а оагІорахьара дегІаоагІаш, вахари Іалами кІоаргагІа довзаш хила веза. Саг ниттта дегІаахара эша хьалаш, Іалашду социалистически, коммунистически обществас.

Саг Іаламо кхелла а вахаре эшараш шийх къахьегамца кхаьхоллаш а ва. Из ва хаддаза культура, Іилма, техника дегІайоалаер. Маркса меаллара наха шоаш хьаду шоай истори. Ишттa ба марксизма хьехам. Цо сагага шийх бІубол‌ийт, дахар кхолла а из массе хана дегІадоаладеча а вив лу цунна. Общества гІуланхаштта юкъе дакъа лоацаш а уж бахьан бола шийх бехктокхам бовзаш а хилара бола саккхетам лакхбу.

ХІанз наха Іазап де вив бац дина керталаттарий. Бакъда, цар цхьабола нах кийсача уйлан тІара боах, тувлабу, къьастта тІехьабисараш. Динах тешаш, далла гІулаех деш дин наиск долча дезале бераштa Іатхъ шоашта лу дина хьехамаш, човнаш ю бера цІенача уйлашта, цул кхетама... ХІаьта вай Нохч-ГІалгІайчене из хулуш да. Из белгалдаьккхар парте Нохч - ГІалгІай обкома 1973 шера хиннача иттлагІчеи 1976 шера хиннача пхелагІчек пленумашка.

Цу пленумий решеней терно а еш бу тха училище атеистически кхетам балара болх. ХІаьта училище дешабагІарех дуккха а дукхагІбараш районашкара баькха нохчийн гІалгІайн кагий нах а мехкарий а ба.

Преподавателашa къьастта тергаме лоаттаду из гІулакх шоаш атеистически кхетам луча хана.

— Оаха дешархошта атеистически кхетам лу дукхьала тхо долча болча кагийча наьхен мехкарийи общественни саккхетам лакхбара бенна ца Іеш, — аьлар Мацневас дІахо, — училище йистеньккха, кхоана юрташка болх бе дІаболхача царех бекъонца бола атеисташ хилийтар лукхьа.

Тха училище йистеньккха специалисташ хьатІаккхувча тІехьенна хьехаш, кхетам луш кургба. Вераштa атеистически кхетам балар шоай балха тІахь керттерчарех цхьа гІулакх а декхар а долга дІахойт преподавателаша дешархошка. ХІаьта хоаш малий юрташка хІанз а мурдий тоабаш, динах теша нах тоъал хилар.

Мацневас дІахо дийцар училищерча «Атеист» яхача клубо бечa атеистически балхах. Цунна кулгалду эрсий мотти эрсий литературен хьехача новкъоста Дашаевас. Цу клуба членаш ба дешархой. ХІара группера пхи-пхи саг волаш 150 саг ва цунна юкъе. Цар шоай группашка атеистически темаех йола беседаш ю. Масала, «Ислами кхелсаги», «Мархаша сага унахцІено телхаю», «Дина хьехамаша саг тувлаву», яхараш, кхьйраш.

Цу клубе да «Атеист» яха театр а. Дешархоша цига уттаю дина хари хьехамеш гучадоаха сценкаш, дувцараш, стихаш еш. Уж я дукхагІча даьнъе нохчийн гІалгІайн яздархой, поэтий произведенеш.

Училище нитта атеистически кхетам балара лоархІаме болх беш я общественни профессе отделенера атеизма секци а. Цунна кулгалду эрсий мотти эрсий литературен хьехача Моллаева Ася Супьяновнас. Цу секце кийчбу цхьоалагІча курсе дешабагІарех бола атеисташ. Цар курсашка атеистически болх бу. Іомаду Іилма-атеизма литература.

Училище дешархоша арадоах «Атеист» яха пенгазет. Цу тІа преподавателаша а дешархоша а язду динах доаллача зенах - лулаах, цу хьакъехьа вахарцаре масалаш ихул. Цу тІа язду Іилмахоша, философаша, яздархоша динах яьхараш.

Училище атеистически кхетам луш беча балха юкъе йоккха моттиг дІалоац хІара март бетта дІахьош долча атеизма кІиро. Цул эгара хьалхарча дийнахьа преподавателаша дешархошта ещ атеистически темаех йола лекцеш. ШоллагІча дийнахьа илассни сахьата группашка дешархоша шоай преподавателц новкъосталца атеистически беседаш ю.

КхоалагІча дийнахьа училища юкъара конференци хул, тайп - тайпарча темаех атеистически лоацеш а ешаш. Вокх деношна дина дукхьаларча кинофильмашка хьож дешархой, шоаш баьча атеистически кхетама балха итоташ ю. Цу кІирагІа хІара группо арадоаних шийй «Атеист» яха пенгазет, дина хьехам бегбоаккхаш сурташ дехк, рефераташ язъю. Цу массанета хьожаш конкурс хул. ДикагІдола пенгазеташ, сурташ, рефераташ массанена а гургйолаш корридора чу хьалтох. Цул тІехьагІа лаьрххІа йолча зала чу гульъю уж.

Ишттa атеистически гІулакхаш дар дІабахача март бетта а. «Атеист» яхача клуба а секце а цу зала чу заседанеш ю атеистически кхетам балара аргІанара декхараш дувцаш.

ХІара шера кхоалагІча курсе дешабегІараша язъю «Динах сона хетар» яха сочиненик. Цунна гІолла гучадоал дешархой атеистически саккхетам цар училище яьккхача хана мел лакхбенаб, кхы а дина дукхьала кхетам бала безар малув хов.

Училище хул дешархой юкъара атеистически темаех йола сайренаш. Цига нагийча нахех мехкарашен дукха тайп-тайпарча къамий литература произведенеш тІа динах лаьца яхараш, моттигерча газеташ тІа, «Іилмен религи» яхача журнала тІа арайолла статьяш, дувцараш. Цига ниттта дувц халкъа багахбувцам тІа моллаех доли дувцараш а.

Уж сайренаш хул дукхача дешархоша дакъа а лоацаш. Атеистически кхетам балара болх бу дешархой общежитепка а. Цига тайп-тайпара беседаш ю. Ниттта хиннай: «Атеизм нохчийн гІалгІайн яздархой произведенеш тІа», «Фуд ислама яхар, сенах латт цун реакционни чулоацам?», «Ди халкъий доттагІала дукхьала ба», «Дин кхелсаги» яхараш а кхьйраш а.

ИнълагІча курсашка дешабагІараштa предмет а лоархІаш хьех Іилма атеизм.

Библиотеке хаддаза я атеистически темай, статьяй, папка, дина дукхьаларча литература выставка.

Училище массе а оагІорахьара дина дукхьалара кхетам лу дешархошта.

Ю. ЧАХКИЕВ.

МОСКВА. Вай мехка шерра довзаш да скульптора, СССР халкъа художника, Ленински преме лауреата Лев Ефимович Кербела балкаш. Цун творчестве керттера ярех тема я В. И. Ленина сурт-сибат хьадар. ХІанз, масала, скульптор оттаяь вайнав Куба столицана — Гаванa деча В. И. Ленина памятника проект.

Дунен пролетариата баьчана советски пачхалкхе хьальчоа Владимир Ильич Ленина йола монумент оттае лаьрхІад столични парке эгара лакхагІа йолча моттиге.

Из комплекс хьалъеча монумента автораца цхьана айхха бувзам а болаш болх беш хургья кубински советски скульпторий а архитекторий а коллектив.

СУРТА ТІА: скульптор Л. Е. Кербель шийй мастерске.

И. АКИМОВЕИ А. СЕМЕХИНЕИ сурт.
ТАСС фотохроника.

ТХА КОНСУЛЬТАЦЕШ

СОВЕТСКИ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО ДЕГІАДОАЛАДАРА БАЬККХА КЕРДА ГІА

Партеи правительствон хаддаза къестаду вай законодательство эргадоахаш тоадара, социалистически правопорядок чІоагІъяра дешаш.

Советски общество дІахьалхашнахьа ме йода эргадоахаш тоаду законодательство, хьакхол общество дегІаяра боврамга, коммунизм хьалъяра практикага хьежжа йола правови нормаш.

Парте XXVI съездо чІоагІдаьча «1981 — 1985 шерашна а 1990 шерага кхаччалца а СССР экономически социальни дегІайоалаяра керттерча лостамашка» керда мулаш белгалдаьд социальни вахара дерригача доакъашка къахьегамхой хьашташ кхоачашдарца ювзаенна проблемаш къоастаяре, цар дІадех гражданаша пачхьалкхен общественни порядок, дисциплина чІоагІа лелаяр.

Цу хьалашка вІалла а ла йиш йолаш дац пачхьалкхенни общественни хьалхашкара декхар кхоачаш ца дар, хулиганал, къаракъаш мелар, браконьерство санна а кхыдола а общественна дукхьалара гІулакхаш леладар.

Бокъонаш телха ца айтара гІулакх де дезаш я 1980 шера 23 октябре СССР Лакхехьарча Совето тІаййца а 1981 шера 1 марта дезз лелаш йола а административни бокъонаш телхаярех долча ССР Союзен союзни республикайн Законодательства Лардаш.

Кердача закона ларде укх законность чІоагІдарах, кхетам балара болх эргабоахаш тоабарах, бокъонаш ца телхайтарах йола парте съездий, КПСС ЦК Пленумий решенеш, новкъоста Л. И. Брежнева указанеш.

Лардаш тІа я административни бокъонаш телхаяра даькъера советски законодательства декхараш белгалдеш лоархІамегІа а принципиальни а йола положенеш.

Закона тІа хьадовзийт административни карагІдаьнна харцахьа хІама сенах лоархІ, белгалдаьд административни деш дола бехкаш уж де бокъо йола органаш, царех мера органа чудоагІа гІулакхаш, административни бокъонаш телхаяра дешаш хьоаделга дІа миштa доладу.

Лардий 7 статья тІа белгалду: «Административни бокъонаш толхаяр лоархІ пачхьалкхен е общественни порядкана, социалистически доалахьенна, граждаший бокъонаштеи паргІатонаштеи, доал дара оттаьча порядкана тІахкувдаш дола бехктокхаме оза доагІа законодательства тІа административни бехк бе оттадаь гІулакхаш (ховшие а е ца лералуш) леладар е ца леладар».

Административни бехктокхаме оза боагІа бокъонаш толхаьча хана ялхайтта шу даьннараш.

Бакъда, административни лацар санна йола наказание йиш яц барайтта шу дизанза бараштa, цхьоалагІчен шоллагІчен группай инвалидаштa, берах болча кхалнах, 12 шерега кхаччанза берашдолча кхалнаха.

ГІулакхаш тІерча наха административни бехь бу административни бокъонаш толхачрах, белгтала айтта, доал дара порядок, пачхьалкхена общественни порядок, Іалаш, бахача наьха могашал лораярца ювзаенни а уж кхоачашъелга Іалашдар служебни декхараштa юкъедоагІа кхыйола а правилаш ца лелаярах.

Лардаш тІа да административни бехкий тайпаш. Уж да предупреждени яр, гІод тохар, административни бокъо толхаь е юкъарчал доацаш йола объект хинна хІама мах дІа а луш хьаьккхар; цу хІамана конфискаци яр; гражданина енначи лаьрхІача бокъонах (транспортни средстваш лехка, чхьарахал де я нх. дІ.) ваккхар; исправительни балхаш дайтар, административни лацар.

Мах дІалуш а дІа ца луш а хІама дІаяккха, лаьрххІача бокъонах ваккха, исправительни балхаш дайта йиш яц ССР Союзен союзни республикайн законодательни актех мара, хІаьта административни лацар — СССР законодательни актех мара.

Цунна цхьана Лардаша мегийт ССР Союзен союзни республикайн законодательни актех кхыдола тайпаш административни бехкаш оттаде.

Лелаш долча законодательстве Лардаша лоархІам бола хувцамаш дихьад административни бехкаш дара цхьадолча тайпаех йолча положенена юкъе. Ниттта. Лардашка хьежжа автотранспорт лелаяра бокъонах 3 шерага кхаччалца мара воаккхартвац (хьалха пхе шерага кхаччалца ваьхача), хІаьта хьалхагІа тІабилла хинна бехк 3 шерага кхоачаш лоашбу. Транспортни средстваш лелаяра бокъонах ваккха йиш яц инвалид хиларца ца йолаш вар, мехна вехa волаш ца хилча, хІаьта чхьарахьал леладара бокъонах ваккха йиш яц вахаре керттера доход чхьарахьал леладарах йолаш вар.

Лардаша цхьан тайпара ниисъялй административни бехк бара нормаш, цар оттадьд бокъонаш толхаь шм бутт балалехьа мара из бе йиш ца хилар, хІаьта вІаьхача хана бокъонаш телхаеш хилча — из гучадьыннача дийнахьа дезз шм бутт балалехьа мара.

Нагахьа санна административни бехк баь саг, из бехк текха ваьннача дийнахьа дезз цхьан шера керда административни бокъо толхаь вецс, хьалха административни бехк баь хинна ланна лархІаш.

Административни бокъонаш толхаяра деррига дешаш, кхыча органийн гІулакхаш тІарча наьхен компетенцегІа дараш дІаяккхача, дувц халкъа депутатий районни, городской, городашкарча районни, поселкови, юртий Советий исполнительни комитеташкарча административни комиссеша.

Лардаш тІа оттадаьд административни комиссеца мукъавалийта бехктокхама секретарь хулга.

Административни бокъонаш телхаярах дола дешаш ниттта дувцаргда районни (городской) халкъа судино коллегиально, хІаьта цхьадола дешаш, масала, зІамига хулиганство леларах дола дешаш — халкъа судахоша [redacted].

Лардий юххера йиъалагІа раздел хетаяь я административни бокъонаш телхаяра дешаш леладара. Цу тІа я хІара деша хьакъехьара гІулакхаш шийй ханнахьа, массе а оагІорахьара, дизза, объективно, законодательстваге хьежжа тахка дешаш хиларах йола принципиальни положенеш.

Гражданий бокъоний гарантеш Іалашъяр дукхьа оттадаь да административни бехктокхаме озача сага дош дувцачи адвоката юридически новкъосталах пейда эца, дош хоатта мотт [redacted] шийй наьна меттала къамаьл де бокъо хилар; деша хьакъехьара соцам лоткъабе бокъо хилар.

Оттаьча хана чуъ (10 ди далалехьа) жалоба елча соцам кхоачашбелга юкъагІдоаккх жалоба къоастаялцa, предупреждени луш е чувоццаш баьча соцамгара дІаиккхача.

Административни бокъо толхаярех долча дешах баь соцами жалобех йола решенеш прокуроро протест язъе йиш йолаш я. Прокуроро протест язъяро соцам кхоачашбелга юкъагІдоаких протестага хьажжалца.

Законност телхадарца лоаттабу къовсам, бокъонаш ца телхайтара де дезар вай мехка чакхдоах пачхьалкхен органаша общественностаца айхха бувзам а болаш.

Лардаш тІа оттадаь да административни бокъонаш толхаярах йола материалаш новкъостий судага, общественни организацега е къахьегама коллективага дІаяла йиш хилар, нагахьа санна бокъонаш толхаяра хьисапага, из толхаьчунга шийга дІалача общественно воздействи йича бакъахьа яле.

БІарча хьайцача Закон тІадерзадаь да дисциплиней общественни порядоки дІахо чІоагІъяра а цу цхьан хана административни бокъонаш телхаярах дола дешаш дувцача граждаший бокъонаш шерьяра а.

Р. БАТХИЕВ.
Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча суда председатела заместитель, юридически Іилмай кандидат.

ФРАНЦЕ ГІОРГБА

Май бутт боаш Франце кургйолаш я машиннаькъа дзюдоистешта юкъе дунен хьалхара моттиг яккхара яхьаш. Вай мехкара цига дакъа лоацаргйола итт спортсмен хьахаржа бокъо еннай Казахстана, Красноярски края, Нохч - ГІалгІайчен машиннаькъахошта. ХІана вай городе уж кийчбеш ва РСФСР заслуженни тренер Куцель Феликс Петрович.

СССР вІашагІтехача команда юкъе дакъа лоацаш ва Нохч - ГІалгІайчен пхя спортсмен: спорта дунен халкъашта юкъерча класса мастер Мараев Іумар, СССР спорта мастераш — Дашкуев Махьмуд, Чапаев Ваха, Дикалдаев Хата, Халадов Махьмад.

«ТЕРЕК» КИЙЧЛУШ Я

Массеха ди мара дисадац «Терека» календарни ловзараш дІадоладала. ХІанз из я Адлерча учебно - тренировочни сборе. Укхаза чакхйоал цун тІехкара кийчо.

«Терека» эгара хьалхара официально ловзар 26 апреле хул. Из вІашагІхетаргья Пятигорскерча «Машуквеца». Из я РСФСР кубок яккхара яхь.

Футбола шоллагІча лиге чемпионат дІайолалуча 2-ча мае шийй майде тІа «Тереко» тІаоцаргья Волгодонскера «Атоммаш».

РСФСР футбола Федераце баьча хоамах «Терек» ловзаре хьалхарча ткъе календарь иштта да:

5 май. «Терек» — «Ротор» (Волгоград);

10 май. «Цемент» (Новороссийск) — «Терек»;

13 май. «Дружба» (Майкоп) —«Терек»;

20 май. «Терек» — «Салют» (Белгород);

23 май. «Терек» — «Авангард» (Курск);

28 май. «Спартак» (Тамбов) —«Терек»;

1 июнь. «Торпедо» (Волжский) — «Терек»;

10 июнь. «Терек» — «Уралан» (Элиста);

13 июнь. «Терек» — «Волгарь» (Астрахань).

18 июнь. «Терек» — «Динамо» (Махачкала);

2 июль. «Машук» (Пятигорск) — «Терек»;

5 июль. «Спартак» (Нальчик) — «Терек»;

16 июль. «Терек» — «Торпедо» (Таганрог);

19 июль. «Терек» — «Ростсельмаш» (Ростов-на-Дону);

25 июль. «Металлург» (Липецк) — «Терек»;

28 июль. «Спартак» (Орел) —«Терек».

Укх сезоне «Тереке» ловзош хургба е футболисташ: Г. Колосов, А. Горошинский, В. Тапгаев, А. Шулаев, В. Соколов, А. Синько, Б. Чирва, Т. Куриев, О. Хохленко, Ш. Джунидов, В. Венин, А. Шамханов, У. Садаев, И. Косенков, С. Комлев, Р. Тагиров, А. Шкордов, А. Суворов, В. Реузов, Ю. Куркин.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

16 АПРЕЛЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Іуйранара гимнастика.
9.05 — «Орленок» яхача телестуде пионераш Советски Союза Турпалца. СССР летчикаша - космонавтаца Ю. В. Малышевца вІашагІкхетар.
9.50 — «Кинохъахьбера клуб».
10.50 — «Вай вахара Іуйре». Советски халай концерт.
11.20 — Керлалараш.
14.30 — Керлалараш.
14.50 — Іилман - популярни фильм.
15.20 — Илмен доаш Саьгенас. Свердловскера передача.
15.35 — «Хьехамча» яха телевизионни журнал.
16.05 — «Телестадион».
16.35 — «Эрнст Тельман» яха телевизионни документальни фильм.
17.15 — «Орленок» яхача телестуде концертни зал.
18.00 — Миллионий ленински университет. «Дунен халкъашта юкъера къинхада махбара тІехьаро КПСС къовсам».
18.30 — «ХІара сурта тІа мала ба».
18.45 — «Тахан дунен тІа».
19.00 — КПСС XXVI съезда соцамаш кхоачашдергда. «Кана тІера автограда».
19.25 — «Дунен халкъий творчество». (ГДР).
19.55 — Центральни телевидено экрана тІа эгара хьалха. «ДІа, горизонтал декъагІа» яха художественни фильм. Хьалхара сери.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Г. Марков творчество оагІонаш». Йоазонхо ваь 70 шу дизарга.
22.45 — «Тахан дунен тІа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Передачай программа.
8.05 — «Вай сонна бен».
8.35 — 9.05 — Физика. 9-гІа класс. Электромагнитни индукци.
9.05 — 10.35 — «Хий» яха Іилман-популярни кинопрограмма.
10.05 — «Хьа ленински библиотека». «Иллакъ-боакха почин».
10.35 — 11.05 — Юкъара биологи. 10-гІа класс.
11.05 — ПТУ дешархошта. Астрономи. Седкъарчий.
12.05 — Студенташта - заочникашта. Лакхехьара математика. 2-гІа курс.
13.20 — Іилман коммунизм. ХІанзарча дунен тІера идеологически къовсами хьакъехьа КПСС XXVI съезд.
14.05 — Подготовительни отделеней ладугІархошта. Математика.
14.35 — «ВІашагІвахета боьлаш гІа» яха художественни фильм.
15.50 — Эфир — хьехархочоа. Истори. 8-гІа класс. Владимир Ильич Ленина революционни болх дІаболлабаьча шераш.
16.15 — Іалам довзар. 4-гІа класс. Лаьтта а из лорадар а.
17.10 — Документальни фильм.
18.00 — Атеистически темагІа. «Культура а дин а».
18.15 — «Нохч-ГІалгІайчу гІолла».
18.35 — «Субботника кийча ла» (нохчий меттала).
18.45 — Нохч - ГІалгІай телевидени радиои инструментальни ансамбла концерт (нохчий меттала).
19.15 — Киножурнал.
19.35 — «Нийсархо». Гудермесски педагогически училищех дола дош (нохчий меттала).
19.50 — «Хоамаш, реклама».
20.00 — «Бийса дІаъкъале хийла шун, бераш!».
20.15 — Спортивни гимнастикехь йола СССР кубок. Ленинградера передача.
20.50 — Г. Малер. Хьалхара симфони.
21.00 — «Город гуш дола цІенах телевизионни дукхасерийни художественни фильм (ГДР). ШоллагІа а кхоалагІа а сераш.

17 АПРЕЛЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Іуйранара гимнастика.
9.05 — «Мичад ю, нураначІне».
9.35 — «ДІа, горизонтал декъагІа» яха художественни фильм. Хьалхара сери.
10.15 — Узбекски ССР халкъа артистка М. Шамилова концерт. Ташкентера передача.
11.20 — Керлалараш.
14.30 — Керлалараш.
14.50 — «Творчества эстафета» яхача документальни фильма премьера.
15.40 — «Эрсий къамаьл».
16.10 — «Сиро гІолла». Кинопрограмма.
16.40 — «ДегагІаша аьхараш», концерт.
17.00 — «Московски комсомола гІулакхаш».
17.30 — «ЗІамига Іу гІувна моа» яхача телевизионни художественни фильма премьера (ГДР).
18.45 — «Тахан дунен тІа».
19.00 — Листа произведенеш кхоачашъю РСФСР заслуженни артиста В. Горностаевас.
19.20 — «ДоттагІала». Телевизионни журнал.
19.55 — Центральни телевидено экрана тІа эгара хьалха. «ДІа, горизонтал декъагІа» яха художественни фильм. ШоллагІа сери.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Къоаслам мали». Музыкальни программа.
22.05 — Хоккеях бола Дунен а Европа а чемпионат. Финальни группа дошкъашхой матч. Гетеборгера трансляци. Перерыве (22.40)— «Тахан дунен тІа» яха информационни выпуск.

II ПРОГРАММА

8.00 — Передачай программа.
8.05 — «Эрсий къамаьл».
8.35 — 9.35 — Истори 4-гІа класс.
9.05 — 14.35 — Советски изобразительни искусства Б. Прорнов.
10.05 — Английски мотт.
10.35 — 11.35 — Истори. 7-гІа класс. Е. Пугачева хьалхе а лелача хинна ахарлой тІам.
11.05 — Янки Купала поэзи.
12.05 — Студенташта-заочникашта. Лакхехьара математика. 1-гІа курс.
13.20 — Советски бокъонаш. Организаце болхамо гІулакхаш бокъонашна кийсадар.
14.05 — Подготовительни отделеней ладугІархошта. Физика.
14.35 — К. Чуковски творчества.
15.20 — «Советски изобразительни искусство».
15.50 — Эфир — хьехархочоа. Зоологи. 7-гІа класс.
16.20 — «Старт».
16.50 — «Патриот» (нохчий меттала).
17.25 — «Гуранна дІадийна алат хьаькъадара тІехьара къовсам».
17.50 — Нохч-ГІалгІайчу гІолла.
18.10 — «Дерригаш а суббоппине гІо!». Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета председатела заместитела А. И. Иванова къамаьл.
18.30 — «Заманхо» (гІалгІай меттала).
19.00 — Хоккеях бола Дунен а Европа а чемпионат. Финальни группа дошкъашхой матч. ШоллагІа а кхоалагІа а периодаш. Гетеборгера трансляци. Перерыве (19.25) — «Бийса дІаъкъале хийла шун, бераш!».
19.15 — Спортивни гимнастикехь йола СССР кубок. Ленинградера передача.
20.55 — Вагнера операса сценаш.
21.40 — «Город гуш дола цІенах телевизионни дукхасерийни художественни фильм (ГДР). ПхьоалгІа а кхоалагІа а сераш.

КАГИЙЧА НАЬХЕИ МЕХКАРИЙИ ТЕРКАМГА!

Л. Н. ТОЛСТОЙНА ЦІЕРАГІЧА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ПАЧХЬАЛКХЕН УНИВЕРСИТЕТО ДІАХОИТ 1981—1982 ДЕШАРА ШЕРА ЗАОЧНИ ОТДЕЛЕНЕ (ПРОИЗВОДСТВЕ БОЛХ БЕШШЕХЬ А) ДЕША СТУДЕНТАШ ДІАЭЦАШ ХИЛАР

укх специальностех:

эрсий мотти литературен; эрсий мотти литературен, нохчий мотти литературен; эрсий мотти литературен, гІалгІай мотти литературен; истори; математика; биологи; географи.

Дешаш яккха еза ха — 6 шу.

Бухгалтерски учет — специальносташ: промышленностера бухгалтерски учет; юрта боахамера бухгалтерски учет.

Дешаш яккха еза ха — 5 шу.

Деша дІаотташ луш йола экзаменаш юкъерча школа программа боаргме хургья:

эрсий мотти литературен — эрсий мотти литературен (яздеш а дувцаш а), СССР истори (дувцаш), кхыча мехкара мотт (дувцаш);

эрсий мотти литературен, нохчий мотти литературен — нохчий мотти литературен (яздеш а дувцаш а), эрсий мотти литературен (яздеш), СССР истори (дувцаш);

эрсий мотти литературен, гІалгІай мотти литературен — гІалгІай мотти литературен — (яздеш а дувцаш а), эрсий мотти литературен (яздеш), СССР истори (дувцаш);

истори — СССР истори (дувцаш), эрси мотти литературен (яздеш а дувцаш а), кхыча мехкашкара мотт (дувцаш);

математика — математика (яздеш а дувцаш а), физика (дувцаш), эрсий мотти литературен (яздеш);

географи — географи (дувцаш), математика (дувцаш), СССР истори (дувцаш), эрсий мотти литературен (яздеш);

биологи — биологи (дувцаш), хими (дувцаш), математика (дувцаш), эрсий мотти литературен (яздеш);

бухгалтерски учет — географи (дувцаш), математика (яздеш), СССР истори (дувцаш), эрсий мотти литературен (яздеш).

Ректора цІерагІа язъьча заявленеца (из университете язъе еза) хьачудала деза: юкъера образовани хилара документ (подлинник); тІеххьара болх баьча моттигера ВУЗе деша вахара енна, предприятейн общественни организацейн кулгалхоша кулгаш яздаь характеристика, къахьегама книжка тІара яьккха предприяте е учреждене администраце печать тоІаль выписка, медицински справка (Ф, № 286), 6 фотокарточка (керта тІа хІама йоацаш 3х4 сантиметр боарам болаш даьха).

Деша дІаотташ вар университете хьахкхьчача декхарийла ва паспорт, воении билет е приписной свидетельства хьахьоиха.

ДОКУМЕНТАШ ХЬАЭЦАРЕН ЭКЗАМЕНАШ ДІАЯЛАРЕН ПОРЯДОК:

Деша дІаотташ луш йола экзаменаш хургья шин потокагІа:. Хьалхарча потоке заявленеш хьаийю **20 апреле дезз 30 мае кхаччалца**. Деша дІаотташ луш йола экзаменаш укх специальностех: истори, бухгалтерски учет, эрсий мотти литературен, эрсий мотти литературен, нохчий мотти литературен, эрсий мотти литературен гІалгІай мотти литературен хургья **1 июне дезз 20 июне кхаччалца**. Деша дІаотташ луш йола экзаменаш укх специальностех: математика, географи, биологи, — **11 июне дезз 25 июне кхаччалца** хургья.

ШоллагІча потоке заявленеш хьаийю **1 июле дезз 31 августа кхаччалца**. Деша дІаотташ луш йола экзаменаш шоллагІча потоке еррига специальностех **1 сентябре дезз 10 сентябре кхаччалца** хургья.

Студенталла дІаязу — **11 сентябре дезз 20 сентябре кхаччалца**.

Документаш хьадахкийта а ца кхетар хаттa е деша укх адресагІа: 364907, г. Грозный, А. Шерипова улица, 32. Приемни комисси.

КЕРДА ФИЛЬМ

«Юбилейный» кинотеатре 15 апреле дезз хьахьокха доладаьд

«ДИЦДАЛНЯТА «ВАЛАР» ЯХА ДОШ»

яха Одесски киностуде арахийца бесаш дола шера формат йола керда художественни фильм.

Цу приключенчески фильма тІа дувцар хиннад граждански тІема шерашка. Картина турпала — чекиста Островой Ивана — шийй вахара чІоагІа кхераме моттигаш е нийслуш кхоачашъю атамана Кикототе баийда йохаяра енна задани.

Фильмага хьожараштa гургья Іалаьмате чІоагІа дог тохадолийташ йола ситуацеш, цигара кІалхара бойлара турпалаша чІоагІа маькарал, майрал гойташ, тІехьдаьннча ораца гоьза кІалхара бовла хар, моастагІчоа майра дукхьала бойлар хьахьокхаш йола моттигаш.

Сеансаш йолалу 9—16.30—21 сахьат даьлча.
20 апреле дезз — 11—13—15—19—21 сахьат даьлча.

Хьажа кердача фильмага!

Х. НУРАДИЛОВА ЦІЕРАГІЧА ТЕАТРЕ

спектаклаш:

16 апреле — С. Ахмад.
«НУСКАЛИН БУНТ»
(Нохчий меттала).

17 апреле — С. Чахкиев.
«СА КІАЬНК»
(ГІалгІай меттала).

18 апреле — Г. Хугаев.
«ГАБУЦА, ВАБУЦА, ДАНЕЛ, ДАРДАНЕЛ»
(Нохчий меттала).

19 апреле — С. Чахкиев, Г. Русиков.
«КЪОНГАШ ВОВЧА ХАНА»
(ГІалгІай меттала).

24—25—26 апреле — В. Шекспир.
«КОРИОЛАН»
яхача спектакла премьера.

Театра касса болх беш я 12 сахьат даьлча дезз 20 сахьат даллалца. Зал радиофикаци яь я, текст эрсий меттала йоаккх.

Спектаклаш йолалу 19 сахьат даьлча.

Тахан республике гІоллеи Грозненi хувцалуш морхаш а йолаш. Йоачан а йоацаш, малбузехьара секунде 2—7 метр чІоагІа мух а хьеххаш хилеи фегара температура республике 10—15, Грозне 13—15 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана морхаш а йола, цхьайолча моттигашка йоачан а йолаш, тайп-тайпарча оагІонашкахьара секунде 2—7 метр чІоагІа мух а хьехкаш хилен фегара температура бейсала 0—5, дийнахьа 8—13 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковски ул., 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместителан — 9-24-03; бехктокхаман секретаран — 9-24-00; отделаш: партийн кхетамара — 9-24-04; промышленностин транспортан — 9-24-01; юрта бахамна — 9-24-06; культура — 9-24-05; кехаташ — 9-24-07; корректорийн — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадуьл шинарен, пеарен, шоаттен деношка

СФ02154. «Грозненски рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1569.